

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Avoimin aistein

Aistien-menetelmä yhteisöllisyyden tukena avoimessa päiväkotiympäristössä

Tikkanen, Riikka
Veikkonen, Karoliina

2014 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Avoimin aistein

Moniaistisuus yhteisöllisyyden tukena avoimessa päiväkotiympäristössä

Tikkanen Riikka
Veikkonen Karoliina
Sosiaaliala
Opinnäytetyö
Lokakuu 2014

Tikkanen, Riikka & Veikkonen, Karoliina

Avoimin aistein

Moniaistisuus yhteisöllisyyden tukena avoimessa päiväkotiympäristössä

Vuosi

2014

Sivumäärä

60+

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Rautpihan avoimen päiväkodin kanssa. Rautpihan avoin päiväkotitoimi on osa Vantaa kaupungin sivistystoimen yksikköä sekä varhaiskasvatuksen palveluita. Päiväkodin tiloihin rakennettiin Aistien-tila ja asiakkaille järjestettiin taiteen ja liikunnan sekä Aistien-menetelmän keinoja hyödyntäviä toiminnallisia tuokioita sekä yhteisötapahtuma.

Opinnäytetyö perustui Aistien-menetelmään, joka pohjautuu Aistien-tilan rakentamisen yhteiseen ja yhteisölliseen prosessiin sekä eri aistien aktivoitumiseen tilaa käytettäessä. Yhteisön jäsenistä koostunut kolmihenkinen informanttivanhempien ryhmä osallistui moniaistisen tilan toteuttamiseen. Informanttiryhmältä kerättiin myös haastattelumateriaali opinnäytetyöhön.

Opinnäytetyön toiminnan tavoitteet olivat yhteisöllisyyden lisääminen asiakasryhmän keskuudessa luomalla tilaisuuksia yhteistoiminnalle ja yhteisille kokemuksille. Saavuttamiemme tulosten perusteella opinnäytetyöprosessi lisäsi yhteisöllisyyden kokemusta, vaikka luonteeltaan vahvasti laadullisen ja toiminnallisen prosessin pitkäaikaisia vaikutuksia onkin vaikeaa mitata. Tuloksemme perustuivat havainto- ja haastattelumateriaalien analysointiin.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostui Aistien-menetelmän ja moniaististen menetelmien esittelystä. Esittelimme myös monikulttuuriseen asiakaskuntaan liittyviä haasteita ja teemoja. Keskeisiä käsitteitä olivat Aistien-menetelmä, moniaistisuus ja multisensorisuus, yhteistoiminnallisuus, yhteisöllisyys ja monikulttuurisuus.

Tikkanen, Riikka

Veikkonen, Karoliina

All senses open

Benefits of multisensoral method in an open day-care environment

Year	2014	Pages	40+
------	------	-------	-----

This functional study has been carried out in co-operation with the open day-care center of Rautpiha. It is a single unit of the Bureau of education and looks after part of the services of early childhood education that city of Vantaa provides for its inhabitants.

A Multisensory Space was built to the premises of the open day-care center. The Multisensory space also expanded to short functional happenings that contained musical and physical education, art or reading of fairytales. As an event linked to the happenings and the Multisensory Space a little party was also hosted to the members of the community.

This study was based on the method of the Multisensory Space. Creating the Multisensory Space with the customers of the day-care center was essential part of our study. It was an intense process and it was able to promote the sense of togetherness. That required collaboration in order to build up. The three key individuals who were parents and customers of open day-care center participated in the process and they were also interviewed to produce material for the study.

The function of this study was to increase sense of community among the customers by creating opportunities for working together and gaining shared experiences. According to our results the process increased the feel of togetherness although the results are based on quite small group and are therefore very qualitative and hard to generalise. The evaluation has been made analysing the material of the interviews and the observations made during the happenings.

The theoretical frame of this study is based on the Multisensory Studies, multiculturalism, communality and multisensoral methods. Keywords: The Multisensory Space, day-care, early

childhood education, multisensoral, senses, multicultural, communality, City of Vantaa.

Sisällys

Johdanto.....	7
1 Toimipaikan kuvaus	9
1.1 Monikulttuurisuus ja päivähoito.....	10
1.2 Monikulttuurisuus Rautpihan avoimessa päiväkodissa	11
1.3 Monikulttuurisuus ja varhaiskasvattajat	11
2 Aistien-menetelmä ja moniaistisuus.....	12
3 Yhteisöllisyys	16
3.1 Ajankohtaista yhteisöllisyyden tematiikkaa.....	17
3.2 Yhteisöllisyyden haasteet monikulttuurisessa toimintaympäristössä.....	18
3.3 Yhteisöllisyys lapsiryhmissä	20
4 Opinnäytetyön toteutus	22
4.1 Suunnittelu	25
4.2 Informanttien valinta ja rooli prosessissa	26
4.3 Aistien-tila: Muumilaakson maailma.....	30
5 Toiminnalliset tuokiot	33
5.1 Satutuokio	34
5.2 Liikuntatuokio ”Muumijumppa”.....	35
5.3 Lettukestit.....	36
5.4 Musiikkituokio ja kuvataidetuokio	37
6 Haastattelut ja havainnointi.....	39
6.1 Haastattelut	39
6.2 Toiminnallisten tuokioiden havainnointi.....	40
6.3 Toimipaikan työyhteisöltä saatu palaute ja tieto	41
7 Tulokset ja tavoitteiden toteutuminen	43
7.1 Informanttien haastattelut	43
7.2 Asiantuntijahaastattelu	47
7.3 Analysointimenetelmät	50
7.4 Tavoitteiden toteutuminen	52
8 Tulosten luotettavuus.....	53
9 Johtopäätökset	55
10 Eettiset valintakysymykset.....	59
Lähteet	61
Liitteet.....	63
Liite 1 Haastattelurunko.....	64
Liite 2 Tutkimuslupahakemus.....	65
Liite 3 Kuvauslupa	66
Liite 4 Tove Jansson-esitys.....	67
Liite 5 Aistien-tilan esite	68

Johdanto

Toteutimme opinnäytetyömme yhteistyössä Rautpihan avoimen päiväkodin kanssa. Rautpihan avoin päiväkotiki on osa Vantaa kaupungin sivistystoimen yksikköä sekä varhaiskasvatuksen palveluita. Avoimessa päiväkodissa toiminta on vapaaehtoista ja -muotoista, joten asiakasryhmä lapsineen ja aikuisineen on jatkuvassa muutostilassa sekä ryhmän koon että koheesiosuhteen.

Hyödynsimme opinnäytetyössämme Aistien menetelmää, joka tarkoittaa Aistien-hankkeessa kehitettyä toimintatapaa tai -mallia. Aistien-menetelmä pohjautuu tilan rakentamisen yhteiseen ja yhteisölliseen prosessiin sekä eri aistien aktivoitumiseen tilaa käytettäessä. Eri aisteja hyödyntävä menetelmä on omiaan myös oppimisympäristön rakentamisessa sekä yhteisöllisyyttä lisäävänä keinona.

Rakensimme opinnäytetyön toiminnallisena osana moniaistisen tilan, niin kutsutun Aistien-tilan, jonka tarkoituksena oli tarjota elämyksiä tilassa vieraileville, mutta myös tilaa rakentaville tahoille. Järjestimme avoimen päiväkodin asiakkaille musiikki-, liikunta-, kuvataide- ja satutuokiot. Lisäksi avoimella päiväkodilla järjestettiin pienimuotoiset juhlat, joissa koko yhteisö pääsi vapaamuotoisemmin tutustumaan tilaan sekä viettämään aikaa yhdessä. Aistien-tilan rakentamiseen ja suunnitteluun osallistui kolmesta vanhemmasta muodostunut informanttien ryhmä, jolta keräsimme myös haastatteluaineistoa.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu Aistien-menetelmän ja moniaististen menetelmien esittelystä. Tutustumme yhteisöllisyyden käsitteeseen ja ajankohtaiseen aiheesta käytävään keskusteluun sekä yhteisöllisyyden soveltamisen keinoihin päivähoitossa sekä varhaiskasvatuksessa. Esittelemme myös monikulttuuriseen asiakaskuntaan liittyviä haasteita ja teemoja. Opinnäytetyössä pyrimme jatkuvaan reflektioon myös suhteessa Aistien-menetelmän ja hankkeen arvoihin sekä teoreettisiin lähtökohtiin.

Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi yhteisöllisyyden vahvistamisen Aistien-menetelmää hyödyntäen, koska halusimme syventää opintojemme aikana kertynyttä kokemusta moniaistisista sekä luovista menetelmistä. Moniaististen ja luovien menetelmien yhteydessä toiminnallinen opinnäytetyö oli luonteva jatkumo, joka mahdollisti myös tiiviin yhteistyön asiakkaiden ja työelämäyhteistyökumppanin kanssa. Alle kouluikäiset lapset olivat asiakasryhmänä toivotava, sillä toinen meistä aikoo saada lastentarhanopettaja-kelpoisuuden.

Tavoitteidemme täyttymistä arvioimme informanttivanhempien haastattelujen sekä asiantuntijahaastattelun perusteella. Ohjaustuokioiden aikana ja Aistien-tilaan osallistumisen myötä tekemillämme havainnoilla täydennettiin haastattelujen tuottamaa aineistoa. Päättävöitte-

seemme haimme vastausta pohtimalla, onko toimintamme lisännyt tai vahvistanut yhteisöllisyyttä toimipaikassamme, moniaistisuuden perustuvien toimintatuokioidemme sekä erityisesti Aistien-tilan kautta.

Kirjallinen opinnäytetyöraporttimme koostuu rakenteellisesti viidestä kokonaisuudesta. Ensimmäisenä kokonaisuutena esittelemme toimipaikan, jossa opinnäytetyömme toiminnalliset osuudet toteutetaan. Toisessa kokonaisuudessa eli kahdessa seuraavassa kappaleessa avaamme opinnäytetyömme teoreettisia lähtökohtia esittelemällä yhteisöllisyyden ja moniaistisuuden teemoja.

Kolmannen kokonaisuuden muodostavat kaksi kappaletta, joissa esittelemme opinnäytetyömme toteutuksen vaiheita sekä siihen liittyneitä toiminnallisia tuokioita. Neljänneksi puramme kahdessa kappaleessa keräämämme aineiston sekä analysoimme aineiston tuottamia tuloksia ja vaikuttavuutta. Viidennen kokonaisuuden muodostavat kolme kappaletta, joissa teemme aineiston perusteella johtopäätökset, arvioimme tulosten luotettavuutta ja pohdimme opinnäytetyöhön liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Kuva 1: Lasten leikkejä Muumi-tilassa

1 Toimipaikan kuvaus

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Vantaan kaupungin ylläpitämän Rautpihan avoimen päiväkodin kanssa, joka on Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyökumppani. Rautpihan avoimen päiväkodin palvelut on suunnattu alle kouluikäisille lapsille sekä heidän kanssaan kotona oleville vanhemmille sekä hoitajille. Avoimessa päiväkodissa lapsen tuonut vanhempi tai hoitaja huolehtii lapsesta ja toiminta-ajatus perustuu aktiiviseen yhdessä olemiseen sekä toimimiseen. (Vantaan kaupunki - Avoimet päiväkodit 2014)

Toimintaympäristö on osa Vantaan kaupungin varhaiskasvatusyksikköä, joten toimintaympäristöä on käsiteltävä osana suurempaa palvelukokonaisuutta arvoineen ja toiminnan tavoitteineen. Vantaan kaupungin arvoihin kuuluu innovatiivisuus, kestävä kehitys sekä yhteisöllisyys, ja näitä arvoja olemme pyrkineet kunnioittamaan opinnäytetyöprosessissamme. Vantaan kaupunki kuvaa toiminta-ajatuksiaan seuraavasti; "Vantaan varhaiskasvatus ja sen osaava henkilöstö on sitoutunut toiminnallaan edistämään lasten hyvinvointia ja oppimista sekä yhteisöllisyyden ja kestävän kehityksen rakentumista lasten ja perheiden arjessa" (Varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015-esite.)

Rautpihan avoimessa päiväkodissa nautitaan yhdessä olemisesta ja tekemisestä, liikutaan, leikitään ja puuhastellaan. Lapset saavat tutustua toisiinsa, muodostaa ystävyysuhteita sekä oppia toimimaan yhdessä. Vanhemmat ja hoitajat toimivat vertaistukena toisilleen ja voivat vaihtaa kokemuksia ja ajatuksia liittyen esimerkiksi lasten kasvatukseen ja kehitykseen. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat avoimessa päiväkodissa kävijöidensä apuna ja tukena valmiina keskustelemaan lapsiperheen arjesta, lasten kehityksestä sekä kasvatuksesta. (Avoimet varhaiskasvatuspalvelut - vaihtoehto kokopäiväiselle päivähoidolle-esite). Avoimen päiväkodin toiminta on maksutonta eikä toimintaan tarvitse ennalta ilmoittautua. Avoin päiväkoti on avoinna arkisin kello 9-16 välillä.

Rautpihan avoimessa päiväkodissa järjestetään monipuolisesti toimintaa. Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisyhdistys pitää yllä kahvilatoimintaa, avoimen päiväkodin henkilökunta järjestää uintireissuja läheisellä uima-altaalle säännöllisesti sekä viikoittain päiväkodin jumppasali on varattuna avoimen päiväkodin asiakkaille. Avoimen päiväkodin tiloissa pidetään myös suomen kielen opetusta maahanmuuttajille. Rautpihan avoin päiväkoti tekee jonkin verran yhteistyötä Rautpihan päiväkodin kanssa.

Rautpihan avoimen päiväkodin tilat ovat värikkäät ja kutsuvat. Eteisestä astutaan isoon olohuoneeseen, jossa on lapsille tarjolla paljon erilaisia leluja ja pelejä. Aikuisille löytyy tilasta mukavat sohvapöydät istuskelua varten. Henkilökunnalla on käytössään pieni toimisto ja keittiötila on käytössä niin asiakkaita kuin henkilökuntaakin varten. Avoimesta päiväkodista löytyy haitariovilla rajattavissa oleva askarteluun, musiikki- tai lepotuokioihin soveltuva tila, jonka nurk-

kauksesta on verhoilla rajattu alue Aistien-tilaksi. Aistien-tilaa sovelletaan avoimen päiväkodin arjessa myös rukoushuoneeksi ja rauhalliseksi sekä yksityiseksi imetystilaksi. Avoimessa päiväkodissa on ajoittain paljon kävijöitä suhteessa tilojen kokoon, jolloin hyvän ilman sattuessa otetaan käyttöön pieni pihamaa. Avoimen päiväkodin toiminta on kävijämäärien suhteuttamiseksi osittain limittäin järjestettyä, jotta tilat eivät täytyisi liikaa.

Rautpihan avoin päiväkotito, yhteyshenkilö Saira Törneblad
 Rautkallionkatu 7, 01360 Vantaa
 p. 050 314 5626

Kuva 2: Satu- ja leikkituokio Muumi-tilassa

1.1 Monikulttuurisuus ja päivähoito

Monikulttuurisuus on käsitteenä laaja ja ajoittain vaikeakäyttöinen. Monikulttuurisuudella voidaan käsittää yhteiskunnan tai yhteisön tilannetta tai kuvata tarkemmin tiettyä ilmiötä. Käsitteellä voidaan kuvailla myös maassa asuvia eri kansoihin tai kulttuureihin kuuluvia ihmisiä ja ihmisryhmiä, mutta tällöin monikulttuurisuudella viitataan ainoastaan kulttuuriseen moninaisuuteen. Monikulttuurisuudella osoitetaan myös aina epäsuorasti ihmisryhmien väliin suhteisiin, niin valta- ja vähemmistöryhmistä puhuttaessa kuin myös vähemmistöryhmiä toisiinsa rinnastettaessa. (Paavola, Talib 2010: 26). Opinnäytetyössämme viittaamme moni-

kulttuurisuuden käsitteellä Rautpihan avoimen päiväkodin asiakaskunnan kansallisuuksien sekä kulttuurien kirjoon.

Suomen laki edellyttää päivähoidon tukevan lapsen kotia tämän kasvatustehtävässä. Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden huomiointi päivähoidossa edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Asetuksessa lasten päivähoidosta (Asetus lasten päivähoidosta 1973/239: 1a§) on säädetty, että maahanmuuttajaryhmään kuuluvan lapsen omaa kulttuurituntemusta on tuettava yhteistyössä kulttuurin edustajien kanssa. Päivähoitolain- ja asetuksen lisäksi on muita eri kieli- ja kulttuuritaustaista väestöä käsitteleviä lakeja jotka tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksen työkentillä. (Remsu 2006: 10).

1.2 Monikulttuurisuus Rautpihan avoimessa päiväkodissa

Rautpihan avoin päiväkotiki on useiden eri kulttuurien ja kansallisuuksien kohtaamiskenttä, joka tarjoaa niin lapsille kuin aikuisillekin mahdollisuuden tuoda esiin omaa kulttuuriaan ja kansalaisuuttaan hyväksyvässä ilmapiirissä. Suomenkielen taito ei ole välttämätöntä, sillä päiväkodissa kommunikoidaan myös elein ja kuvin. Rautpihan avoin päiväkotiki auttaa kävijöitä sopeutumaan suomalaiseen kulttuuriin tarjoamalla heille tietoa, opastusta ja vertaistukea.

Rautpihan avoin päiväkotiki sijaitsee Vantaan monikulttuurisella asuinalueella, ja päiväkodissa on kävijöitä kolmestakymmenestä eri kulttuurista. Monikulttuurisuus on vahva osa Rautpihan avoimen päiväkodin identiteettiä ja tämä vaatii varhaiskasvatuksen ammattilaisilta taitoa ja kykyä imaista kävijät osaksi vapaamuotoista toimintaa kasvatuskumppanuussuhteen muodostamiseksi. Varhaiskasvattajan ymmärrys eri kulttuurien ominaispiirteitä, arvoja ja käyttäytymismalleja kohtaan mahdollistaa aidon ja luontevan varhaiskasvatussuhteen sekä päiväkodin asiakkaiden oikeudenmukaisen kohtelun ja kasvatuksen.

1.3 Monikulttuurisuus ja varhaiskasvattajat

Ammattitaitoinen varhaiskasvattaja kykenee luomaan kasvatuskumppanuussuhteen kielen, kulttuurin tai uskonnollisen taustan eroavuuksista huolimatta. (Ota koppi - Monikulttuurisuus Helsingissä). Onkin tärkeää, että "jokainen lapsi ja perhe kohdataan yksilöllisesti, huomioiden ja arvostaen perheen kieli- ja kulttuuritaustaa. Onnistunut kohtaaminen edellyttää henkilöltä vuorovaikutustaitoja, kulttuurista tietoisuutta sekä omien mahdollisten ennakkokäsitysten pohdiskelua" (Pernamaa, Tesso 1/2014)

Valtakunnallisesti linjatut varhaiskasvatuksen ohjenuorat pitävät sisällään seuraavia periaatteita: Lapsi on oikeutettu omaan äidinkieleensä ja varhaiskasvatuksen tulee tukea tämän äidinkielen sekä suomen tai ruotsin oppimista. Oma kulttuuri on jokaisen lapsen oikeus ja jokai-

sella lapsella tulee olla mahdollisuus kasvaa sekä oman kulttuuripiiriin että suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi. Riippumatta asuinpaikasta, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustasta tai etnisestä alkuperästä on jokaisella lapsella oikeus turvattuun elinympäristöön, hoitoon ja huolenpitoon sekä kasvuun ja oppimiseen. Suunnittelulla ja toteutuksella tulee varhaiskasvatuksen varmistaa etnisen ja sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuminen huomioiden lasten sukupuoliset kehitykselliset erot. (Remsu 2006: 11).

Kuva 3: Vieraskielisiä kirjoja Muumi-tilassa

2 Aistien-menetelmä ja moniaistisuus

Opinnäytetyömme toiminnalliset osuudet pohjautuvat Aistien-menetelmään. Moniaistisuus ja Aistien-menetelmä liittyvät kiinteästi opinnäytetyömme toteutuksellisiin osiin ja niitä käsitellään sekä haastattelukysymyksiä kautta että lopullisessa opinnäytetyössä.

Moniaistisuuden tai multisensorisuuden käsitteellä tarkoitetaan useamman eri aistin kautta samanaikaisesti saatavaa aistikokemusta. Ihminen on päivittäin erilaisten aistiärsykkeiden keskiössä, ja voimaantuminen, keskustelut ja jakaminen, oppiminen sekä rentoutuminen on mahdollista saavuttaa aistien avulla. (Aistienmenetelmä verkko-opas)

Vuodesta 2011 vuoteen 2014 Aistien menetelmää on kehitetty Aistien - avoimia oppimisympäristöjä kehittämässä- hankkeessa. Hanke saa rahallista tukea Euroopan sosiaalirahastosta sekä Lapin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselta. Hanke kuuluu Manner-Suomen ESR-

ohjelmaan, toimilinjaan kolme ja sen Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaisiksi-hankekokonaisuuteen. Laurea- ammattikorkeakoulu toimii hankkeen kehityksen koordinoijana. Hankkeen toteutuksessa mukana toimivat Vantaan kaupunki, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Jyränkölän Settlementti/Heinolan kansalaisopisto, Hämeen Kylät ry, Päivälehdien museo sekä Lapin maakuntamuseo. (Räty ym. 2013a: 48.)

Aistien-menetelmä on helposti eri toimintaympäristöihin mukautuva sovellus, jossa käyttäjälähtöisesti päätetään toiminnan tavoitteet, toteutusmenetelmät sekä käyttötarkoitus. Yleisesti Aistien-menetelmässä hyödynnetään moniaistisuutta vuorovaikutuksen, hyvinvoinnin sekä oppimisen tukena. Aistien-menetelmän keskeinen ajatus on tilan luominen yhteistyön kautta. Toinen keskeinen ajatus Aistien-menetelmässä on tilan mukautuvuus kohtaamisympäristöksi, joissa aistien avulla on mahdollisuus kuvitella itsensä toiseen aikaan ja paikkaan. (Räty ym, 2013a: 8)

Aistien-tilan tarkoitus on antaa kokemuksia kaikille aisteille. Tilat eivät ole todellisuutta vastaavia tarkkoja kopioita esimerkiksi tietystä kulttuurista, vaan tila saa vaikutteita tekijöidensä muistoista, mielikuvista, tunteista sekä ajatuksista. Tilan tarkoitus on tarjota kävijöilleen elämyksiä ja toimia keskustelujen, ajatusten sekä oppimisen aktivoijana. (Räty ym. 2013a: 8-9)

Ihminen aistii jatkuvasti ympäristöään tiedostamattaan sekä tietoisesti. Aistimukset saavatkin aikaan havainnon, joka välittää meille tietoa ympäristöstämme tai kehostamme. Esimerkiksi ruokaa laittaessa levyille unohtuneiden perunoiden olemassaolon muistaa nopeasti palaneen käryn saavuttaessa hajuaistin. Ihminen on jatkuvassa havaitsemis-tilassa ja aistit yhdessä toimien "samaa venettä soutaen" luovat meille aistimuksia. Aistit yhdessä muodostavat havaittajalleen kokonaisvaltaisia kokemuksia, pelkän yhteen aistiin pohjautuvan kokemuksen, vaikkapa kuulemisen, näkemisen tai maistamisen sijaan (Mustavuori 2014:11).

Ihmisen aistit voidaan jakaa sisäisiin aisteihin sekä ulkoisiin aisteihin. Ulkoisia aisteja ovat näkö-, haju-, maku-, kuulo- ja tuntoaisti. Kuudenneksi aistiksi kutsutaan ihmisen sisäisiä asento-, liike- ja tasapainoaistia. Nämä kaikki aistit yhdessä toimien tarjoavat ihmisellä moniaistisia kokemuksia (Mustavuori 2014: 152). Ihmisen sisäiset aistit ovat kehotuntuman kivijalka. Sisäiset aistit välittävät tietoa omasta olotilasta, muun muassa lihasten kireydestä tai päänsärystä (Mustavuori 2014: 153). Moniaistisia tiloja rakentaessa ei tule näin ollen jättää ihmisten ruumiillisia kokemuksia, sillä kehotuntuma on suuri osa moniaistisen tilan tulkintaa ja havainnointia, ulkoisten aistien ohella.

Aistien-tilaa ei rakenneta vain valmiin tilan vuoksi, vaan koko toteutusprosessi on tärkeä. Yhdessä tekeminen, vuorovaikuttaminen sekä osallistuminen vahvistavat yhteisöllisyyttä sekä

jakamisen kautta tapahtuvaa oppimista. Yhdessä luodusta tilasta tulee tekijöidensä näköinen toteutus. (Räty, Sivonen, Saarela, Laurikainen & työryhmä 2013a: 9)

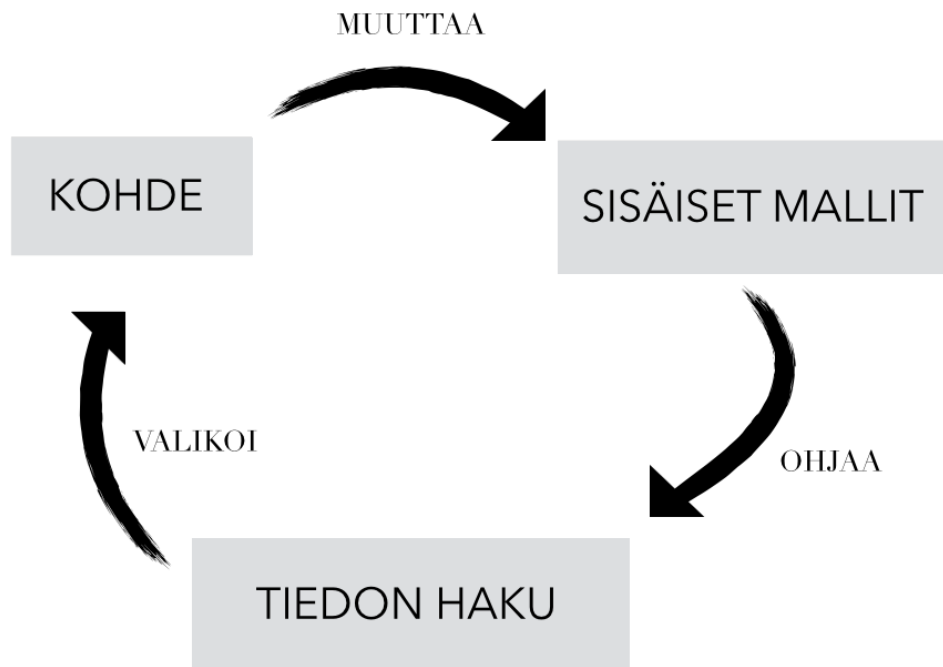
Aistien-menetelmällä on monia eri käyttötarkoituksia, jotka osaltaan määräävät toiminnan tavoitteet. Tilaa voidaan käyttää esimerkiksi yhteisöllisyyden vahvistajana ja edistäjänä tuotantamalla tila, jonka teema yhdistää kävijöitään. Yhdistäviä teemoja voivat olla esimerkiksi lasten kasvatusta, kulttuuritausta tai harrastukset. (Räty ym. 2013a: 9)

Tilan rakentamisen tavoitteena voi olla myös voimaannuttaminen. Voimaantumisen kokemus pohjautuu toiminnan kautta syntyviin elämyksiin, keskusteluihin ja pohdintoihin sekä osallistumiseen. Toiminnan tuottamat merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemukset syntyvät kun kaikki osallistujat otetaan tasavertaisesti huomioon, heidän mielipiteitään arvostetaan ja kaikki saavat tuottaa osuutensa toimintaan. (Räty ym. 2013a: 9)

Oppiminen ja opettaminen ovat Aistien-menetelmän mahdollisia sovellutuksia. Aistien-menetelmää ja -tilaa voidaan hyödyntää esimerkiksi historian, kulttuurin tai vaikka maantiedon opetuksessa. Jos Aistien-tilaa käytetään opetusmielessä, pohjautuu tilan rakentaminen tarkkoihin tunnettuihin faktoihin. (Räty ym. 2013a: 9)

Jokainen ihminen on yksilö ja tämän vuoksi jokainen havaitsee ja kokee ympäristön ja oman kehon ärsykkeet eri tavalla. Omat aistimukset tapahtuvat omassa kehossa, tehden jokaisesta kokemuksesta ja havaitsemisesta ainutlaatuisen kokemuksen. Aistiminen tuo ihmisen tietoisiksi ympäröivästä maailmasta ja kiinnittää meidät aikaan ja paikkaan (Mustavuori 2014:14-19). Havaitseminen on kaiken kaikkiaan monisyinen prosessi eikä siinä ole kysymys puhtaiden aistiärsykkeiden tulvasta aivoihin. Aistimuksien henkilökohtaisen luonteen lisäksi niistä tekee yksilöllisiä kokemuksia nimenomaisesti vastaanotettujen aistiärsykkeiden tulkinta, joita ohjaavat aikaisemmin opitut asiat sekä kokemukset, muistot ja skeemat.

Kognitiivinen psykologi Ulric Neisser kuvaa havaintoskeemoja seuraavasti: valtavasta ympäristön tarjoamasta informaation määrästä pitää valikoida oleellinen informaatio ja ylijäävä osa ympäristön tarjoamasta informaatiosta jätetään käyttämättä ja osittain myös huomioimatta. Havainto täytyy pystyä tunnistamaan eli liittämään ne muistissa oleviin "luokkiin", joiden avulla jäsenellään maailmaa, jossa yksilö elää. Havainnolle annetaan myös merkitys ja sitä täydennetään, puutteellinen informaatio korvataan, muistista haetulla informaatiolla. (Lindblom-Ylänne, Niemelä, Päivänsalo, Tynjälä 2004: 26)

Kuva 5: Neisser esittää havaintoskeeman kaaviona

Oli Aistien-tilan käyttötarkoitus mikä tahansa, useimmiten yksi tilan tavoitteista on tiedon jakaminen ryhmältä toiselle. Tila rakennetaan aiheesta, joka koetaan tärkeäksi tai tutuksi ja josta halutaan lisätä muiden tietoutta. Tällaisia tiloja ovat esimerkiksi eri kulttuureja edustavat tilat. (Räty ym. 2013a: 10)

Havaintoskeemojen huomiointi Aistien-tiloja rakennettaessa on keskeistä muun muassa eri kulttuureja käsitteleviä tiloja rakennettaessa. Esimerkiksi Lähi-Idän alueelle sijoittuvista maista lähtöisin olevat ihmiset ja sellaisten kulttuurien edustajat, joissa sota ja erilaiset väkivaltaiset teot ovat valitettavan yleisiä, voivat liittää toisiinsa erilaisia skeemoja ja näin ollen reagoida voimakkaasti toisen kulttuurin tilaan. Arkisemmassa yhteydessä jokin aistihavainto, vaikkapa yksittäisen ruoan tuoksu tai tietty musiikkikappale voi herättää vahvan, tunnepitoisenkin muiston ja antaa näin vahvasti henkilökohtaisen kokemuksen tilan käyttäjälle.

Kuva 4: Tuoksuja, musiikkia ja kosketeltavia esineitä Muumi-tilassa

3 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys ja sitä tukevat toimintatavat sekä yhteisöllisyyden rooli avoimissa varhaiskasvatustalveissa ovat keskeisiä teemoja opinnäytetyössämme. Rajaamme ja määrittelemme seuraavaksi, miten käsitämme yhteisöllisyyden työssämme. Esittelemme myös yhteisöllisyydestä käytävässä keskustelussa usein esiintyvän sosiaalisen pääoman käsitteen sekä avaamme yhteisöllisyydestä käytävää ajankohtaista keskustelua, monikulttuurisuuden yhteisöihin tuomia haasteita sekä yhteisöllisyyden luonnetta lapsiryhmissä.

Opinnäytetyössämme yhteisöllisyys ymmärretään samoin kuin McMillan määrittelee yhteisöllisyyden kirjallisuuskatsauksensa perusteella: ”Yhteisöllisyyden tunne on ryhmänjäsenten keskinäinen tunne yhteen kuulumisesta ja tärkeästä merkityksestä toinen toisilleen. Se on myös jaettu usko siihen, että jäsenten tarpeet tulevat tyydyttyiksi, kun he sitoutuvat yhdessä olemiseen.” McMillanin määritelmän kautta tarkasteltuna yhteisöllisyyden perusolemus on yhteiseen toimintaan sitoutumista, jäsenten tunteisiin perustuvaa ja luonteeltaan kokemuksellista. Yhteisöllisyydelle on myös ominaista, ettei se synny automaationa yhteisöissä vaan se rakentuu tai sitä voidaan rakentaa. (Koivula 2010: s.23)

Yhteisöllisyydestä käytävässä keskustelussa nousee toistuvasti esille myös sosiaalisen pääoman käsite. Sosiaalisella pääomalla viitataan useimmiten kyseessä olevan sosiaalisen rakenteen

tiettyihin ulottuvuuksiin: Sosiaalsiin verkostoihin, luottamukseen tai normeihin. Nämä rakenteet edistävät toimintojen hallintaa, ja verkoston tai yhteisön jäsenten välistä sosiaalista vuorovaikutusta, mikä osaltaan tehostaa yhteiskunnan tai yhteisön toimintakykyä. Vaikutus voi liittyä myös talouden toiminnan tehostumiseen. (Ruuskanen 2001: 81.)

Epävirallisten verkostojen ja kansalaisryhmien merkitys korostuu keskusteltaessa sosiaalisesta pääomasta: Niiden rooli on keskeinen luottamuksen ja hyvinvoinnin edistämisessä. Puhuttaessa yhteisöllisyydestä sosiaalisen pääoman ulottuvuutena on hyvä muistaa että yhteisöt voivat olla yksilölle paitsi voimavarojen lähteitä, myös tukahduttavia yhteenliittymiä. (Roivainen, Nylund, Korkiamäki, Raitakari 2008: s. 11-12)

3.1 Ajankohtaista yhteisöllisyyden tematiikkaa

Hyvinvointivaltiomme on murroksessa ja pitkittyneen taloudellisen taantuman sekä EU-integraation harmonisointipyrkimysten myötä sekä poliittisten päätösten tasolla että julkisessa keskustelussa on siirrytty hiljalleen kohti hyvinvointiyhteiskuntaa. Tämänkaltaisen kehitys on ollut nähtävissä jo 1990-luvun alkupuolen taloudellisesta lamasta lähtien ja yhteisöllisyys onkin noussut teoreettisessa ja poliittisessa keskustelussa paljon käytetyksi termiksi. Suomalaisessa yhteiskuntapoliittisessa keskustelussa yhteisöllisyyttä on kuitenkin käsitelty melko kirjavasti ja ristiriitaisissa yhteyksissä. (Roivainen ym. 2008: 11-12)

Siinä missä hyvinvointivaltiossa yhteisön vastuu heikommassa asemassa olevien jäsentensä toimeentulosta ja palvelusta on siirretty julkisen hallinnon harteille, hyvinvointiyhteiskunnassa julkinen sektori ei vastaakaan yksin hyvinvointipalvelujen tuottamisesta. Kuntien ja valtion tuottamien palvelujen rinnalle nousevat järjestöt, yritykset, seurakunnat ja lähiyhteisöt, joissa toimivat vapaaehtoiset ja ammattilaiset tuottavat korvaavia ja täydentäviä palveluita. (Roivainen ym. 2008: 11-12)

Yhteisöllisyyden kehityksen on nähty maassa- ja maahanmuuton, kaupungistumisen ja työn perässä liikkumisen myötä olevan sen suuntainen että suvun ja naapuruston merkitys on vähentynyt sekä suhteessa henkisen pääoman kasvattamiseen että konkreettisemmän, arkipäivän avun antamiseen. Hyvinvointivaltion murroksen myötä kiinnostus verkostoja ja yhteisöllisiä strategioita kohtaan on kuitenkin jälleen kasvussa ja yksilön alueeseen ja ”luonnollisiin” yhteisöihin muodostaman suhteen merkityksellisyyttä tarkastellaan tiiviisti.

Kunnat ja valtiot ovat vähentäneet, keskittäneet sekä tehostaneet palveluitaan ja voidaan jopa pohtia, vastaavatko julkisen hallinnon palvelut enää sosiaalisten oikeuksien mukanaan tuomien velvoitteiden edellyttämää vähimmäismäärää kaikilla alueilla. Yhteisöjen vastuu hyvinvointipalvelujen tuottajina onkin kasvanut julkisella areenalla vapautuneiden palvelutar-

peiden myötä: Erilaiset yhdistykset ja järjestöt ottavat lähiyhteisöjen rinnalla asiakkaiden tarvitsemia tukipalveluita hoitaakseen. (Roivainen ym. 2008: 11-12)

Yhteisön merkityksestä ja yhteisökasvatuksesta käydään keskustelua myös osana kasvatusta ja päivähoitoa. Yhteisöllisyyttä voi tarkastella pelkistetympin välineenä, yhtenä monista kasvatuksen keinoista. Yhteisöllisyyden toteuttaminen kasvatuksen arjessa on kuitenkin haastavaa, sillä yhteisöllisyys tulee nähdä laajempaan toimintatapana ja tapana elää. Päivähoidon arkipäivässä yhteisöllisyyttä ei voida tuoda toimintaan prosessin ulkopuolelta vaan sitä tulisi toteuttaa yhteisön jäsenenä, omien edellytystensä kautta ja toiminnan ”sisältä” käsin. Vain sitä kautta yhteisöllisyyden myönteiset vaikutukset toteutuvat ja yhteisöllisyydellä voidaan tukea yhteisön kulloistakin perustehtävää. (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo, Kuoksa 2000: 30)

3.2 Yhteisöllisyyden haasteet monikulttuurisessa toimintaympäristössä

Monikulttuurisissa toimintaympäristöissä, oli kyse sitten työpaikasta, avoimesta ryhmätoiminnasta tai koulutuspalveluista, osa yhteisön jäsenistä ja asiakkaista on useimmiten tavalla tai toisella kotouttamispalvelujen piirissä. Työvoima- ja opetustoimi järjestävät palveluita ja näiden palveluiden ulkopuolelle jääville ryhmille kuten kotiäideille ja iäkkäille, tarjotaan sosiaalitoimen järjestämiä kotouttamispalveluja. (Roivainen ym. 2008:111-112)

Maahanmuuttajille ja pakolaisille suunnatut kotouttamispalvelut ovat vähitellen juurtumassa osaksi kuntien palvelurakennetta ja yleisiä toimintakäytäntöjä. (Yhteisöt ja sosiaalityö s.111-112) Palveluita on kehitetty jo parikymmentä vuotta, mutta ne ovat saaneet vahvemman jalansijan vasta jatkumona vuosien 1999 ja 2010 lainsäädännöllisille muutoksille. Kotouttamispalveluita on säädelty aikanaan laissa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta, joka on sittemmin kumottu. Tällä hetkellä valtion ja kuntien tuottamia kotouttamispalveluita säädellään lailla kotoutumisen edistämisestä. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta 439/1999; Laki kotouttamisen edistämisestä 1386/2010). Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusyhdistykset saavat mahdollisuuksien mukaan osallistua viranomaisten rinnalla palvelujen suunnitteluun ja järjestämiseen.

Kotouttavaa sosiaalityötä voidaan toteuttaa perhe-, ryhmä- yksilö- tai yhteistyönä. Monikulttuuriset asiakkaat ja kokonaiset perheet tuovat kentälle uusia näkökulmia yhdenvertaisuuteen ja moniarvoisuuteen liittyen sekä herättävät pohtimaan sosiokulttuurisia kysymyksiä. Kotouttamistyö ja yhteisöllinen työ ovat määrällisesti kasvavia erityissosiaalityön muotoja ja kulttuurisensitiivinen vuorovaikutustyö sekä monikulttuurinen verkostotyö lisääntyvät edelleen, joten osaamista ja ymmärrystä monikulttuurisesta työstä kaivataan alalla. (Roivainen ym: 111-112)

Molempien osapuolten kyky joustaa ja tulla toisiaan vastaan on nähty parhaana keinona monikulttuurisissa ympäristöissä toimimiseen. Tällöin enemmistöä ei koeteta sopeuttaa vähemmistöjen tavoille tai edellytetä heitä muuttumaan. Myöskään vähemmistöjä ei pyritä assimiloimaan tai pakoteta vähemmistön edustajia sopeutumaan organisaation tapoihin tai toimintakulttuuriin sellaisenaan. (Sippola, Leponiemi, Suutari 2006: 21) Kun yhteisössä tunnustetaan sekä samanlaisuuden että erilaisuuden hyödyt, ei pieniä kompromisseja kuten rukoustilan järjestämistä jostain nurkkauksesta, ruokavalioratkaisuja tai valtakulttuurin juhlapyhien viettoa nähdä ongelmana vaan rikkautena.

Työpaikkojen eri toimijat kohtaavat monia uusia haasteita työelämän kulttuurisen monimuotoistumisen myötä. Haasteisiin vastaamiseen tarvitaan tutkimustietoa, mutta erilaisista etnisistä ryhmistä ja kulttuureista lähtöisin olevien ihmisten kokemusten kartoittaminen haastattelujen tai kyselyjen avulla ei ole ongelmattonta; Vastaajien kielitaito ja kulttuuritausta vaikuttavat tutkimustulosten luotettavuuteen ja eri ryhmien vastausten väliseen vertailtavuuteen. (Monikulttuurisuus työn arjessa (Vartia ym. 2007: 18-25)

Monikulttuurisia työyhteisöjä tutkittaessa on todettu työntekijöiden kokevan keskinäiset suhteensa samaan kulttuuriseen ryhmään kuuluvien kesken läheisemmiksi sekä läheisimmäksi koetun työtoverin kuuluvan niin ikään vastaajan kanssa samaan kulttuuriseen ryhmään. Maahanmuuttajista, joilla oli saman kulttuurin jäseniä työyhteisössään kolme neljästä koki saman kulttuurin edustajan läheisimmäksi ja suomalaisista lähes yhdeksän kymmenestä piti maanmiestään läheisimpänä työtoverinaan. (Vartia ym. 2007: 121)

Tutkimukset tukevat olettamusta siitä että ihmiset ovat taipuvaisia pitämään sellaisista henkilöistä, jotka muistuttavat heitä itseään. Itseä muistuttavien seuraan voi olla helpompi haakeutua ja siten myös tutustua heihin. Alkutilanteen myönteinen suhtautuminen toiseen edesauttaa vuorovaikutussuhteen muodostumista myönteisesti sävyttyneeksi. Siinä missä kulttuurisen lähtökohdan jakaminen helpottaa kanssakäymistä, kulttuurinen etäisyys voi herättää ennakkoluuloja ja nostaa kynnyksiä lähestyä erilaiselta tuntuvaa ihmistä.

Yhteisen ymmärryksen löytäminen eri kieli- ja kulttuuritaustan omaavan ihmisen kanssa voi vaatia enemmän ponnisteluja. Yksilön erilaisuus voikin erilaisista sosiaalisista ja psykologista perusmekanismeista johtuen lisätä todennäköisyyttä jäädä työyhteisössä ulkopuoliseksi ja vaikeuttaa läheisten sekä myönteisiksi koettujen työtoverisuhteiden kehittymistä. (Monikulttuurisuus työn arjessa (Vartia ym. 2007: 121)

Opinnäytetyömme yhteistyökumppanina toimineessa Rautpihan avoimessa päiväkodissa on otettu huomioon ja annettu tilaa asiakkaiden oman kulttuurin ja uskonnon toteuttamiselle. Kulttuureja on saanut esitellä Aistien-tiloissa ja rukoukselle on annettu oma paikkansa sekä

rauhansa. Opinnäytetyöprosessissamme olemme pyrkineet keskustelujen kautta pohtimaan Muumeihin liittyviä, kulttuurirajat ylittäviä teemoja sekä vuorovaikuttaneet yli kielirajojen.

Kuva 6: Luovuutta ja hakaneuloja tarvittiin Muumi-tilan pystyksessä

3.3 Yhteisöllisyys lapsiryhmissä

Pienten lasten yhteisöllisyyttä on haastavaa tutkia, sillä lasten yhteisöt ovat muuttuvia ja niitä voi olla vaikea havaita tai ainakaan todentaa empiirisesti; Lasten yhteisöllisyys on sekä tilannesidonnaista että tiettyyn kontekstiin kiinnittyvää. Lasten yhteisöllisyyttä tutkittaessa ei voida myöskään unohtaa yhteisöllisyyden tutkimukseen kaiken kaikkiaan liittyvää kysymystä yhteisöllisyyden ilmiön määrittelyn vaikeudesta. (Koivula 2010) Keskitymme opinnäytetyösämme havainnoimaan, miten yhteisöllisyys ilmenee käytännössä, vaikka siihen liittyvätkin kiinteästi myös yhteisön jäsenyyden kokemuksen sekä tunnetason ulottuvuudet.

Yhteisöllisyyden perimmäinen merkitys kietoutuu yksilön kokemuksiin; Yhteisöllisyyden tunne muodostuu merkityksellisuuden kokemuksesta, yhteenkuuluvuuden ja johonkin kuulumisen tunteista. (Alila, Parrila 2010: 136) Yhteisö tulee kokea itselle merkitykselliseksi ja keskeisten tarpeiden tulee tyydyttyä yhteisön jäsenyyden kautta. Emotionaalisen yhteyden kokeminen yhteisön muiden jäsenien kanssa sekä mahdollisuus vaikuttaa yhteisön toimintaan ovat niin ikään tärkeitä yhteisöön kuulumisen kannalta. (Koivula 2010: 11).

Yhteisöllisyys ja ystävyyssuhteet liittyvät tiiviisti yhteen pienten lasten yhteisöissä. Myös leikillä on tärkeä rooli lasten yhteisöllisyyden kannalta, sillä yhteisöllisyys rakentuu yhteisessä toiminnassa. Yhteisöllinen oppiminen nivoutuu ystävyyssuhteisiin ja ryhmätoimintaa, sillä yhdessä leikkiessään ja toimiessaan lapset oppivat toisiltaan monipuolisia taitoja; He kehittävät sosiaalisia ja yhteisen toiminnan valmiuksiaan, vuorovaikutustaitojaan sekä muodostavat sosiaalisia siteitä. (Alila, Parrila 2010: 136)

Jotta kasvattajat löytäisivät keinoja lapsiryhmänsä jäsenten sosiaalisten suhteiden, yhteistoiminnan sekä vuorovaikutuksen edistämiseksi, heidän olisi tärkeää havainnoida lasten leikkejä systemaattisesti. Havainnoinnista saatu tieto auttaa lasten senhetkisten leikkitaitojen, sosiaalisten suhteiden sekä leikin kehittymisen tunnistamisessa ja ymmärtämisessä. Havainnoinnin avulla voidaan kehittää kasvattajien omalle lapsiryhmälle sopivia leikin ja tukemisen keinoja. (Alila, Parrila 2010: 131.)

Lapsille on heidän kehityksensä kannalta keskeistä oppia sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja monipuolisesti päiväkotikäisinä. Kyse on tietyissä määrin taidoista, joiden oppimiseen tarvitaan harjoittelun ohien myös ohjausta. Vanhempien ja varhaiskasvattajien rooli yhteisen toiminnan ja leikin taitojen kehittymisen tukena on tärkeä ja taitojen harjoittelu on perusteltua aloittaa varhain ennen kouluikää; Leikki-ien yhteisöissä on otollinen kasvualusta niin yhteisölliselle oppimiselle kuin yhteisöllisyyden kehittymisellekin. (Alila, Parrila 2010: 136)

Kuva 7: Monikulttuurisia kohtaamisia Muumi-tilassa

4 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön toteutuksen tavoitteiksi asetimme tiedon jakamisen valikoidusta ilmiöstä, Muumeista, yhteisöllisyyden lisäämisen ja vahvistamisen Rautpihan avoimen päiväkodin kävijöiden välillä, informantti-vanhempien osallistamisen sekä Aistien-menetelmän juurruttamisen osaksi avoimen päiväkodin toimintaa.

Toive Aistien-tilan teemasta, Muumeista, nousi asiakaskunnalta saadusta palautteesta. Toiveen pohjalta lähdimme toteuttamaan teemaa ja lisäsimme siihen omaa oppimistamme palvelevia toiminnallisia osa-alueita sekä teoriaa. Toimipaikkaan ja asiakaskuntaan tutustuminen rajasi ja muokkasi toimintamme toteutusta sekä tavoitteita ja lisäsi teoriaan monikulttuurisuuteen liittyvää painotusta. Työmme pohjautuminen Aistien-menetelmään vaikutti suuresti tilan ja toiminnallisten tuokioiden moniaistiseen luonteeseen.

Opinnäytetyömme toteutus aloitettiin lähtötapaamisilla opinnäytetyön ohjaajan ja Aistien-hankkeen projektipäällikön, Rautpihan avoimen päiväkodin yhteyshenkilön ja informanttien eli suunnitteluun ja toteutukseen aktiivisesti osallistuneiden aikuisten asiakkaiden kanssa. Sunnittelutapaamisia järjestettiin yhteensä kolme, joiden jälkeen siirryttiin toteutusvaiheeseen.

Asiakkaiden ideoita ja toiveita tilasta koottiin päiväkodin henkilöstön keräämien ideoiden lisäksi informanttien kanssa pidetyissä yhteisissä suunnittelutapaamisissa ja niitä hyödynnettiin tilassa muun muassa tilan esineiden, käytössä olleen kirjallisuuden sekä musiikin ja tilaan tuottujen aistielementtien kuten tuoksujen osalta. Aktiivisimmin ideointiin osallistuivat informanttivanhemmat, jotka toivat esille ideoita myös toiminnallisiin tuokioihin.

Aistien tilaa rakennettiin kahtena päivänä. Informanttivanhemmat osallistuivat tilan pystyttämiseen ja toivat materiaaleja. Valmis tila oli asiakkaiden vapaassa käytössä kolme viikon ajan. Yhteisesti tilaa suunnitteleamalla ja toteuttamalla asiakkaat pääsivät aidosti osallisiksi prosessiin heti alusta alkaen.

Varhaiskasvatukselliset näkökulmat saivat suuremman roolin Aistien-tilaan liittyvissä ohjatuissa tuokioissa, joilla syvensimme tilan maailmaa. Ohjatuissa tuokioissa tilan tiivis yhteys lastenkulttuuriin ja lasten maailmaan säilyi; Sadun ja leikin rajapinta helpotti lapsia heittäytymään myös opetustuokiomaisempaan toimintaan.

Ohjattuja tuokioita pidimme neljä ja niistä liikunnallisen toteutuksen, musiikkituokion ja yhteisölliset juhlat koostimme asiakkaiden ja henkilökunnan toiveiden pohjalta. Tuokiot pitivät sisällään teemaan sukeltamista tarinoiden, liikunnan, kuvataiteen ja musiikin kautta. Teema-

na toimi asiakkaiden toiveista noussut Muumilaakso, joka näkyi ohjattujen tuokioiden musiikeissa, saduissa ja inspiraatiomateriaaleissa. Lisäksi teemaan liitettiin kyläjuhlamaiset lettu-kestit.

Aistien tilan purkamisen yhteydessä haastattelimme informanttivanhemmat. Haastattelurunkoa apunamme käyttäen kartoitimme aikuisten asiakkaiden kokemukset sekä arviot tilan sekä toiminnan merkityksellisyydestä, hyödyllisyydestä sekä toimivuudesta. Haastattelujen jälkeen aloitettiin kerätyn aineiston arviointi. Suunnittelu- ja toteutusvaiheemme sijoittuivat tammi-maaliskuulle 2014. Huhtikuusta elokuuhun 2014 syvennettiin teoreettista viitekehystä, avattiin prosessista kerättyä aineistoa sekä peilattiin havainnoinnista sekä haastattelusta saatua aineistoa teoriaan sekä toiminnan tavoitteisiin.

Kuva 8: Riikka kirjaa havainnonteja Muumi-tilassa

4.1 Suunnittelu

Opinnäytetyöprosessimme alkoi kevättalvella 2014. Opinnäytetyömme suunnittelu alkoi yhteisellä aloitustapaamisella 9.1.2014, jossa olivat opiskelijat Aistien-hankkeen projektipäällikkö sekä opinnäytetyömme ohjaaja. Tapaamisessa päätimme tehdä opinnäytetyön yhteistyössä.

Aloitustapaamisessa käsitelimme Aistien-hankkeeseen liittyvien opinnäytetöiden toteutusmahdollisuuksia ja -käytänteitä sekä hankkeen suuntaan tarjottuja opinnäytetyöaiheita ja yhteistyötahoja. Tutustuimme Aistien-menetelmään hankkeen verkkosivujen, Aistien-menetelmäoppaan sekä aiheesta tehtyjen opinnäytetöiden avulla. Hahmottelimme tapaamisessa opinnäytetyömme tavoitteiksi muun muassa yhteisöllisyyden edistämistä, osallistamista ja kulttuurien välisen vuorovaikutuksen vahvistamista.

Alkutapaamisten lisäksi tutustuimme tammikuussa myös teoreettiseen viitekehykseen, määritimme toiminnan tavoitteita sekä laadimme opinnäytetyösuunnitelmamme. Alustava opinnäytetyösuunnitelmamme sisälsi yhdestä kahteen lähtötapaamista informanttien kanssa, kahden päivän rakentamisvaiheen, kolmesta neljään toiminnallista tuokiota sekä yhden päivän purkuosuuden ja mahdollisesti haastatteluille varatut erilliset ajankohdat. Suunnittelimme arvioinnin tapahtuvan ohjaustuokioiden ja tilan saaman vastaanoton havainnoinnin lisäksi fokusryhmähaastattelulla, jossa haastattelimme informantteja, asiantuntijahaastattelulla sekä Aistien-tilan kävijöiltä ja toiminnallisiin tuokioihin osallistuneilta kerätyllä sanallisella palautteella.

Saimme tietää Koivukylässä sijaitsevan Rautpihan avoimen päiväkodin olevan kiinnostunut tekemään yhteistyötä Aistien-hankkeen parissa. Opinnäytetyön teemamme ei ollut vielä rajattu meidän tai toimipaikan puolelta, mutta toteutus tulisi sisältämään ainakin Aistien-tilan toteuttamisen avoimelle päiväkodille. Sovimme tapaamisen Rautpihan avoimen päiväkodin yhteyshenkilön Saila Törnebladhin kanssa ja tapasimme hänet 20.1.2014 avoimen päiväkodin tiloissa. Tapaamisessa keskustelimme opinnäytetyön aikataulusta ja sen sovittamisesta avoimen päiväkodin muuhun arkeen, aineiston keruumenetelmistä sekä avoimen päiväkodin asiakaskunnan ja toimintatapojen erityispiirteistä.

Tapaamisessamme kävi ilmi, että avoimen päiväkodin tiloihin rakennetussa Aistien-tilassa oli järjestetty muun muassa saamelaiskulttuuria, suomalaisuutta ja somalikulttuuria esittelevät tilat ja päiväkodin kävijät olivat toivoneet seuraavan tilan aiheeksi Muumien maailmaa. Sovimme kartoittavamme asiakkaiden toiveita tarkemmin tavatessamme informantit ensimmäistä kertaa; Aistien-tilan suunnittelu tapahtuisi tarkemmin yhdessä informanttien kanssa, kuten myös toteutusvaihe. Keskustelimme myös mahdollisuuksista hyödyntää Aistien-tilaa esimerkiksi opetuksen tai sadutuksen näyttämönä.

Helmikuussa luonnostelimme fokusryhmää varten alustavan haastattelurungon. Haimme tutkimuslupaa Vantaan sivistystoimesta, varhaiskasvatuksesta. Suunnitteluvaiheessa tähtäsimme opinnäytetyösuunnitelmamme valmistuvan ja tutkimuslupien järjestyvän siten, että pystyisimme toteuttamaan toiminnalliset osuudet maaliskuun alkuun 2014. Aistien-tilan fyysinen toteutus valmistui maaliskuun alkupuolella ja toiminnalliset osuudet järjestettiin maaliskuun aikana. Tilan purku sekä informanttivanhempien ja asiantuntijan haastattelut sijoittuvat maaliskuun loppupuolelle.

Opinnäytetyömme alkuvaiheessa työskentelimme varsin tiiviisti ja tiukalla aikataululla, mikä on näkynyt joidenkin suunnitelmien muuttumisena prosessin aikana. Toisaalta lukemissamme toiminnallisissa opinnäytetöissä toimipaikkaan tai asiakkaisiin liittyvät seikat muokkaavat usein alkuperäisiä suunnitelmia joko suuremmissa tai pienemmissä mittakaavoissa. Toteutuksellisen osamme sijoittui myös lyhyehkölle ajanjaksolle, mutta toteutuksellisten osien tuottamisen materiaalin purkamiseen, analysointiin ja opinnäytetyöraportin kirjoittamiselle varasimme reippaammin aikaa.

4.2 Informanttien valinta ja rooli prosessissa

Avoimen päiväkodin työntekijä, ja nimetty yhteyshenkilömme, hoiti informanttien kutsumisen Aistien-tilaa suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmään; Hän tunsu päiväkodin asiakkaat sekä informaatiokanavat parhaiten. Hän kutsui suunnittelukokouksen koolle hyödyntäen päiväkodin omia tiedotuskanavia kuten Facebook-sivua sekä ilmoitustaulua. Hän kävi normaalin työarkeensa lomassa myös henkilökohtaisia keskusteluja asiakkaiden kanssa ja pystyi näin keskustelemaan heidän kanssaan tulevasta Aistien-tilasta ja houkuttelemaan asiakkaita mukaan aktiivivanhemmiksi ja informanteiksi prosessiin. Suunnittelutapaamiseen mennessä prosessiin oli saatu innostettua mukaan kolme vanhempaa, joiden kanssa sovimme yhteisen tapaamisajan.

Informanttien kanssa tavatessamme, 5.3.2014, esittelimme kukin itsemme ja kerroimme lyhyesti opinnäytetyömme siihenastisista vaiheista. Tapaamisen tavoitteena oli kartoittaa asiakkaiden toiveita tilan rakennuksen sekä toteutuksen suhteen ja keskustella rakennettavan tilan tavoitteista, teemasta sekä materiaalien hankinnasta. Tapaamisessa oli kahden informantin lisäksi läsnä myös toimipaikan edustaja Saila Törneblad.

Kahdella informanteista oli kokemusta aikaisempien aistitilojen pystyttämisestä ja kaikki olivat ainakin vierailleet avoimella päiväkodilla järjestetyissä Aistien-tiloissa. Koska toive tilan aiheesta oli herännyt avoimen päiväkodin asiakaskunnasta, pääsimme pian ideoimaan itse tilan sisältöä. Informanteilta tuli paljon ideoita mahdollisesti käytettävistä materiaaleista sekä lasten huomioimisesta tilassa. He osallistivat kaiken kaikkiaan ideointiin aktiivisesti. Otimme asiakkailta ja työyhteisöltä nousseet ideat huomioon mahdollisuuksien mukaan, rajaten pois

sellaiset ideat, jotka poikkesivat liian suuresti teemasta ja opinnäytetyömme tavoitteista. Opiskelijoina meillä oli vastuu Aistien-tilan ja oheistoteutuksien koordinoinnista ja siitä huolehtimisesta, että toteutus palvelisi oppimistamme ja opinnäytetyötä kokonaisuutena.

Yhteisessä tapaamisessa heräsi muun muassa idea yhteisöllisistä, kyläjuhlamaisista, avoimen päiväkodin asiakkaille ja Aistien-tilaan tutustumisesta kiinnostuneille vierailijoille suunnatusta Muumimamman lettukesteistä, joita yksi informanteistamme lupasi järjestellä. Pohdimme myös tilaan tulevia leluja, kirjoja, tekstiilejä sekä Aistien-tilan ikkunaan tulostettavaa ja koottavaa kuvaa. Teemallisesti tilasta olisi löytynyt mahdollisuuksia viedä sitä moneen suuntaan ja rajata teema pienemmiksi osakokonaisuuksiksi kuten hahmojen esittelyyn, Tove Janssoniin tai joko pelkkiin kirjoihin tai animaatiosarjaan keskittyviksi kokonaisuuksiksi. Koimme kuitenkin kaikki, että tilan olisi hyvä tuoda esille Muumi-ilmiön kokonaisvaltaista ilmenemistä suomalaisessa kulttuurissa.

Pystyimme Aistien-tilaa yhdessä kahden informantin kanssa 10.3.2014. Informantit olivat tuoneet sovittuja materiaaleja: tekstiilejä, kirjoja, astioita ja musiikkia. Materiaaleja oli niin paljon, että niiden kanssa tuli jopa hieman runsauden pulaa. Meille tuotti vaikeuksia rajata esineistön käyttöä, koska pelkäsimme informanttien kokevan jollain tavalla heidän tuomiensa esineiden käyttämättä jättämisen kertovan siitä, ettemme arvostaisi heidän panostaan prosessiin. Koska molempien ohjauskokemukset liittyivät enimmäkseen lasten ohjaamiseen, jouduimme monessa vaiheessa pohtimaan keinoja aikuisten ohjaamiseen sekä omaa rooliamme ohjaajina. Haastavuudestaan huolimatta koimme uudenlaisten ohjaustilanteiden kohtaamisen ja niihin vastaamisen antoisaksi ja äärimmäisen opettavaksi.

Informantit olivat hyvin erilaisia; Siinä missä toinen lisäsi väriä värin päälle, toinen sanoi yleisilmeen muodostuneen jo levottomaksi. Jouduimmekin hakemaan tasapainoa eri tavalla vuorovaikuttavien ja omille mielipiteilleen tilaa ottavien informanttien välillä, saadaksemme tilasta sellaisen, että se olisi kaikkien informanttien mielestä onnistunut ja he voisivat kokea tilan omakseen ja samanaikaisesti yhteiseksi tuotokseksi. Oman ammatillisen kasvun kannalta olisikin hyvä kehittyä siinä, miten tasapuoliselle vaikuttamiselle luotaisiin areena yhteisessä työskentelyssä; Ryhmä myötäilee helposti vahvimmin omaa näkemystään esille tuovaa osapuolta, vaikka tämän aikeena ei millään muotoa olisikaan sivuuttaa toisten näkemyksiä.

Rakennusprosessi oli vauhdikas ja sisälsi suunnittelun ja ideoinnin lisäksi hyvinkin konkreettista yhdessä tekemistä kuten kalustamista, silittämistä, ripustamista ja tekstiilien asettelua. Informanttien lapsetkin kävivät välillä kurkistamassa tilaa, erään informantin leikki-ikäinen lapsi kävi järjestelemässä kirjoja, tutkimassa tilaan tuotuja leluja ja totesi tilasta tulevan hieno. Tunnelma oli odottava ja uskon oman innostuksemme tarttuneen myös informantteihin. Pohdimmekin ohjaajien heittäytymisen tärkeyttä suhteessa ohjattavien innostamiseen.

Pystyttämiseen heittäytyminen oli väsyttävää, mutta antoisaa. Teimme tilan rakentamispäivänä pitkää päivää, pisimpään paikalla olleet osallistuivat toimintaan täyden työpäivän verran. Aika tuntui hujahtavan ohi ja vuorovaikutus oli varsin intensiivistä. Ilmapiiri oli myönteinen ja kaikilla oli hyvä ote tekemiseen. Tila eli jatkuvasti ideoiden kautta ja päivän edetessä kohti loppuaan tuntui hetkittäin, että korjasimme jo kertaalleen korjattuja asioita. Sovimmekin jättävämmme tilan hautumaan vielä seuraavaksi päiväksi.

Seuraavana päivänä keskustelimme yhteyshenkilömme kanssa, joka oli yhden informantin ja meidän tavallamme sitä mieltä, että tilan yleisilmettä pitäisi vähän keventää. Poistimme tilasta hieman tekstiilejä ja esineitä, jolloin tilan yleisilmeestä tuli kevyempi ja ilmavampi. Kysyimme informanttien mielipidettä muutoksesta myöhemmin ja yhteyshenkilömme keskusteli vielä heidän kanssaan siltä osin, kun emme kaikkia heitä tavoittaneet kasvatusten; Kaikki vaikuttivat olevan tyytyväisiä ratkaisuun ja lopputulokseen. Tila olikin pitkälti meidän ja informanttien näköinen, olihan se yhteisten ideoiden ja tavaroiden perusteella koostettu.

Kuva 9: Informantti osallistuu Muumi-tilan rakentamiseen

4.3 Aistien-tila: Muumilaakson maailma

Aistien-tila rakennettiin Rautpihan avoimen päiväkodin tiloihin, jonne sille oli varattu oma nurkkauksensa. Tila ei ollut suuren suuri, vaan se oli muutaman metrin levyinen ja pituinen tila, joka oli rauhoitettu verhovaijereiden ja kangasverhojen avulla erilleen muussa käytössä olevista tiloista. Aistien-tila oli kuitenkin jo monille asiakkaille tutuksi käynyt työmuoto ja saanut sekä henkilökunnan että asiakkaiden hyväksynnän. Näin ollen meidän ei tarvinnut raivata toiminnalle tilaa avoimen päiväkodin muiden toimintojen kustannuksella, mikä oli hyvä lähtökohta tilan käyttämiselle.

Tilaan saavuttiin avoimen päiväkodin yhteisten tilojen läpi ja kuvataide- ja askartelu- sekä muussa harrastekäytössä olevan tilan läpi. Informanttien kanssa yhdessä valitsemamme muumilakanat toimivat Aistien-tilan verhoina rajaamassa tilaa. Verhoissa oli muumikuvioita isona, huomiota herättävänä pintana. Näin tilan aihe ja tunnelma näkyivät jo ulospäin. Pelkkä valkoinen verho ei olisi tuonut tilaan mitään lisäarvoa ja siksi koimmekin yhdessä verhot hyväksi ideaksi.

Tilaan oli tuotu ajatukset Muumimamman keittiöön vieviä tuoksujia, kuten vaniljakynttilä sekä kardemummaa. Tilassa oli käytettävissä cd-soitin, jota käytettiin sekä musiikkituokiossa että vapaasti erilaisten muumiaiheisten cd-levyjen soittamiseen. Moniaistisuus toteutui makujen osalta lähinnä Muumimamman lettukestien toiminnallisessa toteutuksessa, jossa oli tarjolla lettuja lisukkeineen sekä juotavaa.

Lattiaa peittivät lähes kokonaan täkit muumipussilakanoineen. Täkkien ajatuksena oli tuoda aikuiset lasten tasolle, leikkikorkeudelle, tuolilla tai sohvilla istumisen sijaan ja vahvistaa näin tilassa yhdessä vierailevan lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta sekä luoda tilaan epävirallisempi tunnelma; Aikuisten ja lasten istuessa yhdessä lattialla, olo oli rennompaa kuin seinänvierustoilla, tuoleilla istuen. Tilassa pidetyt satu- ja musiikkituokiot oli myös helpompaa järjestää niin, että lattiapinnalle pystyi kokoontumaan isommallakin porukalla.

Avoimen päiväkodin muista tiloista lainattiin Aistien-tilaan lipasto, jossa pidettiin esillä vieraskielisiä muumikirjoja. Kirjojen selailu kiinnosti monia tilassa vierailevia ja ne herättivät myös keskustelua muumien kansainvälisestä suosiosta ja siitä, miten lukuisille kielille muumikirjoja on käännetty. Hyllyssä säilytettiin eri ikäisille suunnattuja suomenkielisiä muumikirjoja. Pienille lapsille suunnattuja, suurilla ja värikkäillä aiheilla kuvitettuja, rajumpaa käsitteilyä ja jopa maistelemista kestäviä pahvikirjoja oli aseteltu lattiatasoon, jossa pienimmät selailivatkin niitä usein tilassa vieraillessamme. Erityisesti pehmeitä muumipalapelin paloja sisältävä kirja kiehtoi pieniä lapsia.

Tilan seinillä oli esillä muumikortteja ja -julisteita. Kuvissa seikkailivat Tove Janssonin kirjoihin tekemien alkuperäiskuvituksien mukaiset muumihahmot erilaisissa tilanteissa. Myös tilan nurkassa olevaan ikkunaan tulostettu kuvasuurenno esitti yhtä Muumipappa ja meri-kirjan kuvituksista tuttua tilannetta, jossa Muumimamma maalaa haaveellisen näköisenä seinäkukkasia. Muumikuosien suosiota ja yleisyyttä erilaisissa vaate- ja sisustustekstiileissä tuotiin esille muun muassa pyyhkeiden, lakanoiden ja lastenvaatteiden kautta.

Tove Janssonin satavuotis-juhlavuosi oli vaikuttanut myös asiakkaiden toiveeseen saada Aistin-tilaan Muumien maailmaa valottavaa teemaa ja siksi myös Muumien luoja oli tilassa esillä. Hyllystä löytyi useampikin Toven elämää ja tuotantoa käsittelevä kirja ja niille, joille kirjallisuuteen tutustuminen ei olisi lasten valvomisen tai kielitaitoon liittyvien rajoitteiden vuoksi mahdollista, oli tehty oma, lyhytmuotoisempi tietoisuus; Tilan ulkopuolelle oli kiinnitetty Tove Janssonin kuva ja selkokieline selostus hänen vaiheistaan ja tuotannostaan.

Lattianrajasta löytyi paljon tutkittavaa lapsille; Täkeiltä ja niiden vieruksilta löytyi muun muassa Muumitalo, Merenhuiske-laiva, muumihahmoja, pahvikirjoja sekä palapelejä. Myös vaa- jaamittaiset verhot olivat "lapsen mentäviä" ja ne houkuttelivat lapsia sisään tilaan lattiata-sossa näkyvillä esineillä. Pienimmät pääsivät kulkemaan verhojen alitse vanhempien pelkäämättä, että lapset tarttuisivat verhoihin ja vetäisivät ne alas. Lapset viihtyivätkin tilassa hyvin, leikkien pienillä hahmoilla, teeastiatolla, pehmoleluilla sekä tutkien kirjoja vanhempiensa tai muiden lasten kanssa.

Kuva 10: Informantin lapsi osallistuu taidetuokioon

5 Toiminnalliset tuokiot

Toiminnallisten tuokioiden tarkoituksena on ollut syventää kävijöiden kokemuksia Muumi-tilasta, Muumi-teemasta sekä vahvistaa kävijöiden välistä yhteisöllisyyttä. Toimintatuokioita suunniteltaessa olemme huomioineet moniaistisuuden ulottuvuudet: aistit, visuaalisuuden, ki- nesteettisyyden sekä auditiivisuuden.

Halusimme toiminnallisilla tuokiolla tarjota kävijöille yhdessä ja erikseen erilaisia aisti- elämyksiä multisensorisuutta hyödyntäen. Lisäksi oleellista tuokioiden kannalta oli huomioida matalan kynnyksen periaate, niin että suomenkielen taito, liikunnallinen tausta tai lasten ikä eivät olisi este osallistumiselle.

Avoimen päiväkodin lapsiasiakkaat ovat enimmäkseen vauva- ja taaperoikäisiä vaikka myös leikki-ikäisiä lapsia osallistuu toimintaan. Toimintaa suunniteltaessa oli otettava huomioon lasten ikä ja kehitystaso, toisin sanoen satutuokiossa emme voineet lukea tekstipainotteisia muumikirjoja tai edellyttää jumppatuokioon osallistuvilta heidän ikätasoonsa nähden liian haastavia toimintoja.

Kuva 11: Muumi-tilan tilanjakajina toimivia muumiaiheisia lakanakankaita

5.1 Satutuokio

Satutuokio pidettiin 11.3.2014 Muumi-tilassa. Päivystimme tilassa aamupäivästä iltapäivään valmiina ottamaan vastaan lapset, hoitajat ja vanhemmat. Kävijöitä saapui paikalle ripotellen pitkin päivää, muutama vanhempi ja lapsi kerrallaan. Kokonaiskävijämäärä päivälle oli seitsemästä kahdeksaan vanhempaa, noin 14 lasta sekä muutamia henkilökunnan edustajia.

Suurin osa tilassa vierailijoista oli maahanmuuttajataustaisia, ja joidenkin kävijöiden kohdalla vastaan tuli selkeä kielimuuri yhteisen kielen puuttuessa. Esimerkiksi eräs vanhempi ei puhunut lainkaan suomea tai englantia, jolloin kommunikointi tapahtui elein, kuvia ja esineitä osoitellen sekä ääntelyin. Vanhempi kuitenkin selkeästi tunnisti Muumi-hahmot ja nimesi näitä lapselleen ja meille omalla äidinkielellään.

Päivän mittaan pidetyissä satutuokioissa keskityttiinkin kuvitettujen Muumi-kirjojen kuvien katseluun, kuvissa esiintyvien hahmojen nimeämiseen sekä eläinhahmojen ääntelyjen matkimiseen. Jotkut vanhemmat ja lapset innostuivat myös omatoimisesti tutustumaan kirjoihin sekä tunnustelemaan kirjojen erilaisia materiaaleja sekä kuvia. Yrityksistä huolimatta satutuokioista ei tullut suurta menestystä muun muassa lasten iän ja kielimuurin vuoksi, mutta emme ottaneet asiasta paineita, vaan sopeuduimme tilanteeseen ja annoimme asioiden edetä omalla painollaan.

Pääsääntöisesti kaikki päivän aikana tilassa vierailleet lapset olivat iästä, sukupuolesta tai etnisestä taustasta riippumatta kiinnostuneempia Muumi-tilan rekvisiitasta, kuten leluista, satujen sijaan. Lapset viihtyivät selvästi paremmin lelujen parissa ja jotkut lapsista uskaltuivat ottamaan kontaktia ohjaajaan lelujen avulla. Satukirjoja tutkittaessa pyrimme lelujen avulla kiinnittämään lasten huomion juonen etenemiseen, mutta lapset halusivat leikkiä omia leikkejään.

Lelut ja leikki toimivat kohtaamisen siltana entuudestaan toisilleen vieraille lapsille ja eräiden lasten riemukkaiden leikin lomassa vanhempi totesikin "lapsen saaneen uuden ystävän". Vaikka tilassa lapset ottivat toisiinsa melko estottomasti kontaktia, eivät vanhemmat juuri-kaan kommunikoineet keskenään, elleivät he olleet jo entuudestaan tuttuja. Meihin vanhemmat puolestaan ottivat kontaktia paremmin.

Kirjoihin tutustumisen lomassa kävimme muutamien vanhempien kanssa keskusteluita Muumeista. Esimerkiksi somalikulttuurin edustajat kertoivat, että heidän kulttuurissaan Muumeja ei juuri tunneta eikä ylipäätään satuja lueta, mutta tarinoita puolestaan kerrotaan. He kuitenkin sanoivat, että jo toisen sukupolven maahanmuuttajina he ja heidän lapsensa tuntevat Muumit ja heidän kodeistaan löytyy Muumiaiheisia esineitä.

Kuva 12: Lapsille tarkoitettuja muumikirjoja sekä -leluja Muumi-tilassa

5.2 Liikuntatuokio ”Muumijumppa”

Liikuntatuokio pidettiin Rautpihan päiväkodin jumppasalissa torstaina 13.3.2014. Paikalla oli seitsemän alle neljä vuotiaista lasta ja kuusi huoltajaa. Jälleen kerran jo suunnitteluvaiheessa jouduimme ottamaan huomioon tilanteen tuomat haasteet kuten toimipaikan aikaisemmat toimintatavat; jumppasalissa ei aiemmin ole juuri pidetty ohjattua toimintaa, vaan sinne on menty toimimaan omatoimisesti, kukin tehden mitä huvittaa. Lisäksi lasten ikäjakauma, kieli-taito sekä liikuntatausta olivat hyvin erilaisia.

Myös vanhempien kielitaito, liikuntatausta sekä vaatetuksen tuomat haasteet piti huomioida. Lopulta päädyimme pitämään heti salivuoron alussa lyhytkestoisen satuun pohjautuvan jumpan, yksinkertaisin liikkein sekä selkein malliesimerkein. Taustalla soitimme muumimusiikkia, joka sopi hyvin satuun. Vapaata jumppa-aikaa varten levittelimme ympäri salia erilaisia liikuntavälineitä, kuten esimerkiksi palloja, hula-vanteita ja trampoliinin.

Aloitimme jumppatuokion esittelemällä itsemme, kertomalla miksi olemme paikalla ja mitä ohjelmaa olemme suunnitelleet. Kerroimme jumpan kestävän vain lyhyen aikaa ennen vapaa-omatoimista liikuntaa, joten esitimme toiveen kaikkien osallistumisesta, vaikka kaikki liikuntasaliin paikalle saapuneet eivät olleetkaan tietoisia järjestämästämme ohjelmasta. Vanhemmat ja lapset lähtivät mukaan toimintaan ja erityisesti vanhemmat olivat hyvin toiminnassa mukana. Vanhemmat myös innostivat ja kannustivat lapsia osallistumaan mukaan toi-

mintaan liikuntavälineiden kiinnostaessa jumppaa enemmän. Eräs lapsi kävi useamman kerran jumpan aikana ottamassa kontaktia jumpan vetäjään kiinnostuneena ohjaajan kädessä olleesta Nuuskamuikkunen-pehmolelusta.

Ohjatun jumpan lopuksi otimme esille jättivarjon. Vanhemmat ottivat kiinni jättivarjon sivulla olleista kiinnikkeistä ja lapset saivat mennä varjon alle. Vanhemmat yhteistyöllä heiluttelivat varjoa ylös ja alas lasten kikatellessa ja nauttiessa varjon alla olost. Jättivarjolla leikkimisen jälkeen vanhemmat ja lapset saivat levittäytyä pitkin salia mielensä mukaan. Eräät vanhemmat alkoivat ohjatun toiminnan jälkeen juttelemaan keskenään ja ennen saliajan loppumista he vaihtoivat puhelinnumeroita tarkoituksena tavata lasten kanssa uudelleen. Koko salituokion ajan tunnelma oli hyvä ja alun Muumijumppa onnistui huolellisen suunnittelun ja osallistuvien vanhempien ansiosta hyvin.

Kuva 13: Toimintatuokion oheista liikuntaa

5.3 Lettukestit

Muumimamman lettukestit järjestettiin 20.3.2014 Rautpihan avoimessa päiväkodissa. Lapsia ja vanhempia osallistui tapahtumaan pitkin päivää, osan saavuttua paikalle lettukestien houkuttelemina, muiden puolestaan osallistuessa avoimen päiväkodin toimintaan. Lettukestit tarjosivat kävijöille herkullisia tuoksua sekä makoisia makuelämyksiä. Avoimen päiväkodin keittiössä parveili lapsia ja aikuisia useamman tunnin ajan nauraen ja jutellen. Informanttivanhemmat valmistivat tasaiseen tahtiin uusia lettuja ja muistuttivat kaikkia ottamaan lisukkeiksi jäätelöä, kermavaahtoa sekä hilloja. Keittiössä vallitsi lämminhenkinen tunnelma ja kaikki vaikuttivat viihtyvän.

Keittiön lämmin tunnelma heijastui koko avoimeen päiväkotiin, ja voisi jopa sanoa, että tunnelma oli teemansa mukaisesti hyvin muumimainen. Lapset pitivät meteliä, aikuiset juttelivat keskenään ja kaikki vaikuttivat tyytyväisiltä. Informanttivanhemmat, jotka olivat ottaneet vastuualueekseen lettujen paiston, olivat oivasti sisäistäneet roolinsa Muumimamma ja -pappana. Lettujen herkullinen tuoksu leijaili avoimista ikkunoista kadulle asti, houkutellen kävijöitä piipahtamaan paikalle: eräs lapsi kysyi heti päiväkodille saavuttuaan, että mistä niitä lettuja saa. Lettutarjoilun jälkeen suuri osa kävijöistä poistui kukin taholleen ja tarjoilusta vastannut Informanttivanhempi vetäytyi Muumi-tilan viereiseen oleskelutilaan nokosille.

Kuva 14: Materiaaleja ja lasten työnäytteitä kuvataidetuokiosta

5.4 Musiikkituokio ja kuvataidetuokio

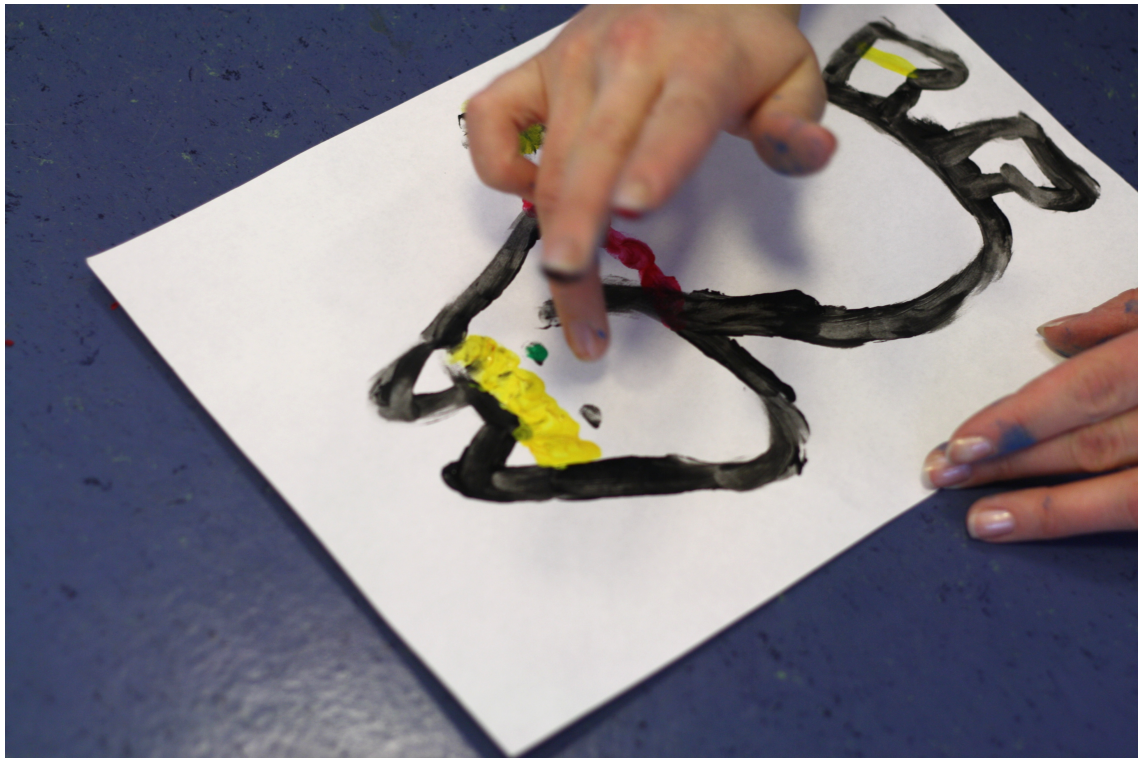
Torstaina 27.3.2014 vietimme koko päivän Rautpihan avoimessa päiväkodissa. Heti päivän aluksi pidimme musiikkituokion Muumi-tilassa, ja tila täyttyi aikuisista ja lapsista. Aikuisia oli tilassa yhdeksän ja taaperoikäisiä lapsia 15. Kaikki halukkaat eivät mahtuneet tilaan ja jäivät joko verhojen ulkopuolelle kuuntelemaan musiikkia tai palasivat olohuoneen puolelle. Musiikkituokion aikana soitimme Muumi-musiikkia uudelta Muumi-cd:ltä ja soitimme ja lauloimme mukana. Soittimet olivat Rautpihan omia; marakasseja, tamburiineja ja rumpuja.

Lapset olivat kiinnostuneempia soittamisesta kuin laulamisesta, mutta kaikki seurasivat silti mukana ja katsoivat tarkkaavaisesti Muumi-laulukirjan kuvia. Myöskään aikuiset eivät innostu-

neet laulamaan kovaan ääneen, mutta silti tunnelma oli hyvä ja kaikki vaikuttivat viihtyvän. Musiikkituokion loppuksi eräs vanhempi toivoi “Käy Muumilaaksoon” kappaletta, jota ei löytynyt uudelta cd:ltä. Vanhemmat kuitenkin rohkaistuivat esimerkin turvin osallistumaan laulamiseen ilman soittimia tai taustamusiikkia.

Musiikkituokion jälkeen ohjelmassa oli Muumi-taidetuokio Muumi-tilan viereisessä askartelutallassa. Osa musiikki-tuokioon osallistuneista kävijöistä jäi saman tien paikalle ja aloittivat värien valinnan ja maalaamisen. Kaiken kaikkiaan taidetuokioon osallistui kuusi lasta, iältään alle viisivuotiaita. Aikuisia taidetuokioon osallistui viisi. Taidetuokion osallistujamäärän vaikutti mahdollisesti lasten päiväuniaika sekä muutenkin asiakkaiden osalta hiljainen päivä avoimessa päiväkodissa. Taidetuokiota varten olimme tuoneet käytettäväksi Karoliinan omia sormivärejä, ajatuksena antaa kävijöiden itse päättää haluavatko he maalata pensseleillä vai ko sormin.

Suurimmaksi osaksi maalaaminen houkutteli lapsia, mutta myös muutama aikuinen innostui maalaamisesta. Eräs uusi kävijä tempautui toimintaan mukaan esimerkiksi ja maalasi hienon Muumi-aiheisen maalauksen kannustimena huollettavalleen.

Kuva 15: Niiskuneiti-teos kuvataidetuokiossa

6 Haastattelut ja havainnointi

Opinnäytetyömme tulokset perustuvat kolmesta eri aineistotyyppistä koostettuihin analyyseihin. Määrällisesti eniten materiaalia tuottivat informanttien haastattelurunkoa noudattavat haastattelut sekä asiantuntijan laajemmin ja vapaamuotoisemmin prosessia arvioiva haastattelu.

Haastateltavina olivat Aistien-tilan toteuttamiseen aktiivisesti osallistuneet vanhemmat, jotka sitoutuivat prosessin alussa toimimaan informanttivanhempina. Asiantuntijahaastattelun antoi opinnäytetyön yhteyshenkilönämme toiminut avoimen päiväkodin työntekijä. Arvokasta palautetta ja kehitysideoita saimme prosessin aikana ja jälkeen myös Rautpihan avoimen päiväkodin työntekijöiltä.

Ohjattuja tuokioita havainnoimme laatimamme havainnointirunkomme avulla siten, että toinen meistä oli päävastuussa toiminnan ohjaamisesta ja toiselle jäi avustavan ohjaajan roolin lisäksi tehtäväksi havainnoida toiminnan kulkua, kirjata kokemuksia sekä palautetta ja tarkastella toimintaa suhteessa havainnointirunkoomme.

6.1 Haastattelut

Opinnäytetyötämme varten havainnoimme toimintatuokioita ja haastattelimme informanttivanhempia sekä päiväkodin asiantuntijaa. Alunperin tarkoituksena oli haastatella kaikkia kolmea informanttia, mutta muun muassa aikataulutuksen vuoksi jouduimme unohtamaan yhden informanttivanhemman haastattelun. Myös tiedon kulussa kohtasimme ongelmia, koska päiväkodin asiantuntija oli linkkimme informanttivanhempiin ja asiantuntijan kanssa olimme yhteydessä sähköpostitse. Teknologisista syistä tieto ei aina kulkenut ajallaan perille lisäten haasteita sopivien haastatteluajkojen sopimiseksi.

Haastatteluja varten olimme kopioineet informantti-haastateltaville sekä itsellemme haastattelurungon, jonka mukaan etenimme. Asiantuntijahaastattelu suoritettiin haastattelurunkoa löyhästi seuraten, koska halusimme asiantuntijan kertovan hänen mielestään tärkeitä asioita, mielipiteitä ja havaintoja Aistien-tilan toteutuksen suhteen.

Haastattelut äänitettiin haastateltavien luvalla, jotta haastattelutilanteessa pystyisimme täysin keskittymään haastatteluun ja saisimme kaiken varmasti tallennetuksi. Asiantuntijahaastattelun loppupuolella nauhoitukseen käytetystä laitteesta loppui nauhoitustila, ja jouduimme siirtymään muistiinpanojen tekemiseen. Kaikki haastattelut on litteroitu. Haastattelumateriaalit tullaan hävittämään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

6.2 Toiminnallisten tuokioiden havainnointi

Jokaista toiminnallista tuokioita varten laadimme havainnointirungon, jonka avulla kiinnitimme huomiota haluttuihin asioihin, tilanteisiin ja reaktioihin. Jokainen ohjaustuokio oli sisällöltään ja luonteeltaan erilainen, joten käytimme havaintorunkoa soveltaen sitä kuhunkin ohjattuun toimintaan. Pääpaino havainnoinnissa oli eleissä, ilmeissä, yhteistoiminnassa sekä osallistumis-aktiivisuudessa, sillä suullista tai kirjallista palautetta emme erikseen osallistujilta keränneet. Havaintojen perusteella esille nousseita seikkoja esittelimme toiminnallisia tuokioita kuvaavissa osioissa 5.1-5.4.

Satutuokio

- Millaiset reaktiot toimintaan? (eleet, asennot, ilmeet, äännähdykset)
- Innostus lähteä mukaan (mahd. syy jos ei innostu, esim. ujous, arkuus)
- Osallistumisaktiivisuus (yhteiskeskusteluun ja erikseen parikeskusteluun)
- Esittävätkö lapset kysymyksiä tarinan aikana/jälkeen?
- Oma-aloitteinen yhteistoiminta, löytyykö?

Muumijumppa

- Millaiset reaktiot toimintaan? (eleet, asennot, ilmeet, äännähdykset)
- Innostus lähteä mukaan (mahd. syy jos ei innostu, esim. ujous, arkuus)
- Osallistumisaktiivisuus (liikkumiseen ja lauluun)
- Oma-aloitteinen yhteistoiminta, löytyykö?

Muumimuskari

- Millaiset reaktiot toimintaan? (eleet, asennot, ilmeet, äännähdykset)
- Innostus lähteä mukaan (mahd. syy jos ei innostu, esim. ujous, arkuus)
- Osallistumisaktiivisuus (soittamiseen ja lauluun)
- Oma-aloitteinen yhteistoiminta, löytyykö?

Taidetuokio

- Millaiset reaktiot toimintaan? (eleet, asennot, ilmeet, äännähdykset)
- Innostus lähteä mukaan (mahd. syy jos ei innostu, esim. ujous, arkuus)
- Osallistumisaktiivisuus (maalaamiseen ja/tai piirtämiseen)
- Oma-aloitteinen yhteistoiminta, löytyykö?

6.3 Toimipaikan työyhteisöltä saatu palaute ja tieto

Rautpihan avoimen päiväkodin työyhteisö toimi siltana päiväkodin asiakkaiden ja meidän välillä. Tieto kulki työyhteisön jäsenten kautta molempiin suuntiin esimerkiksi informanttien valinnan sekä Muumi-tilassa kävijöiden suhteen. Työyhteisön jäseniltä kuulimme miten Muumi-tila näkyi päiväkodin arjessa sekä millaisia kohtaamisia Muumi-tilassa oli ollut. Mitä Muumi-tilassa käytyihin kohtaamisiin tulee, eräs työntekijä kertoi meille huolestaan rajattujen käyntiemme suhteen. Hänen mielestään toisen käden tieto ei korvaa paikalla aistittuja ja havaittuja kohtaamisia ja tunteita, ja hän oli huolissaan saisimmeko rajatuissa tuokioissa tarpeeksi materiaalia opinnäytetyötämme varten.

Työyhteisöltä saimme huomionarvoisia neuvoja toimintatuokioiden suhteen esimerkiksi Muumi-jumppaa suunnitellessa. Avoimen päiväkodin asiakkailla ja työntekijöillä on tietyt rutiinit, jotka ohjaavat heidän arkeaan. Muun muassa salivuorojen aikana kävijät saavat tehdä mitä he itse haluavat ilman ohjausta ja kävijät saavat saapua ja lähteä paikalta koska vain he haluavat. Esimerkin kaltaisten neuvojen avulla osasimme varautua mahdollisiin ongelmakohtiin ja muokkaamaan toiminnasta helposti lähestyttävää.

Työyhteisöltä saimme kuulla kävijöiden mielipiteitä suunnitellusta toiminnasta ennen ja jälkeen järjestettyjen toteutusten. Kävijät antoivat palautetta muun muassa toteutetusta, toivotusta, teemasta ja erityiskiitosta lasten huomioimisesta tilaa ja toimintaa toteutettaessa. Rautpihan avoimen päiväkodin työyhteisö oli tärkeä tukija tätä opinnäytetyötä tehdessä.

Kuva 16: Muumi-tilan esineistöä, kirjoja ja kuvia

7 Tulokset ja tavoitteiden toteutuminen

Tuloksemme perustuvat opinnäytetyömme toiminnallisesta ja vahvasti laadullisesta luonteesta johtuen toimintamme tavoitteiden onnistumisen arviointiin. Pää tavoitteenamme oli vahvistaa yhteisöllisyyttä moniaistillisia keinoja hyväksi käyttäen. Lähdimmekin purkamaan informanttien ja asiantuntijan haastattelujen sekä toiminnallisten tuokioiden havainnointien tuotamaa raaka-aineistoa pelkistäen aineistoamme ensin yhteisten nimittäjien alle ja keskittyen sitten rajatusti niihin aineiston osiin, jotka olivat relevantteja toimintamme vaikutuksien arvioinnin kannalta.

Totesimme toimintamme olleen onnistunutta, joskin näin lyhyelle aikavälille sijoittuvan toiminnan vaikutuksia on vaikeaa arvioida laajemmassa mittakaavassa ja tuloksemme perustuvatkin yksittäisten asiakkaiden sekä toimipaikassa tiiviisti toimivan asiantuntijamme näkemyksiin. Esittelemme käyttämiämme analysointimenetelmiä ja tekemiämme rajauksellisia ratkaisuja sekä toiminnan vaikutuksien arviointiamme seuraavaksi laajemmin.

7.1 Informanttien haastattelut

Informanttivanhempi 1

Informanttivanhempi 1 haastateltiin Rautpihan avoimessa päiväkodissa, Muumitilassa 27.3.2014 Muumitilassa oli meidän lisäemme paikalla informanttivanhempi sekä informanttivanhemman lapsi, joka leikki omia leikkejään haastattelutilanteen ohessa. Avoimen päiväkodin tiloissa oli myös muita vanhempia, mutta Muumitila ja ympäröivä huone jossa tila sijaitti oli haastattelun ajaksi rajattu vain meidän käyttöömmek.

Haastattelukysymyksemme olimme jakaneet kolmeen pääkategoriaan, joiden alle olimme keränneet tarkentavia kysymyksiä teemaan liittyen. Tarkoituksena oli kartoittaa informanttivanhempien henkilökohtaisia kokemuksia liittyen tilaan, teemaan sekä toiminnan vaikutuksiin avoimessa päiväkodissa. Ensimmäisessä pääkategoriassa selvitimme Muumi-teeman näkyvyyttä suomalaisessa kulttuurissa. Informanttivanhempi kertoi Muumi-teeman olevan hänellä henkilökohtaisesti lähellä sydäntä ja mieleinen teema vaikutti päätökseen osallistua Aistien-tila toteutukseen.

Hän piti Aistien-tilan toteutuksessa erityisesti sen kaikenikäisille sopivasta luonteesta, sillä aiemmat avoimen päiväkodin toteuttamat Aisti-tilat eivät ole juuri huomioineet lapsia. Muumi-teema puolestaan sisälsi katsottavaa ja ihmeteltävää niin lapsille kuin aikuisillekin ja eri kieliset kirjat toivat monikulttuurisuuden osaksi tilaan. Informanttivanhemmasta oli myös hie-

noa, että Muumi-tilassa oli nostettu esiin Muumien luoja Tove Jansson häntä käsittelevällä kirjalla sekä infopaperilla Toven 100-vuotis juhluvuodesta.

Toinen pääkategoria keskittyi Aistien-tilan nostamiin tunteisiin, muistoihin sekä vaikutuksiin yhteisössä. Informanttivanhempi kertoikin, että muistoja ja kokemuksia liittyi niin omaan lapsuuteen kuin myös omien lasten kanssa koettuihin hetkiin. Informantti kertoi esimerkiksi oman lapsuutensa ensikosketuksesta muumeihin hänen ollessaan noin 8-vuotias;

“Mutta minä muistan, että me katsoimme salaa Muumeja. Me emme tietenkään voineet myöntää koulussa kavereille kun olimme jo toisella luokalla, että me katsomme jotain Muumeja; Sehä oli vauvojen juttuja. Minä muistan, kun meitä oli kolme tyttöä ja menimme yhdelle minun kaverilleni ja me laitoimme hänen pikkusisarusten Muumit pyörimään ja katsottiin niitä salaa ja sitten kun kuulimme että joku tuli ovesta niin äkkiä laitoimme kiinni ja ei me täällä mitään olla tehty”.

Informanttivanhempi vertaakin omaa tilannettaan omiin lapsiinsa, jotka ovat automaattisesti heti syntyessään tutustuneet Muumeihin. Informanttivanhempi kertoo että Muumien tarinoiden ja hahmojen avulla hän pystyy käymään lastensa kanssa syvällisiä ja opettavaisia keskusteluja. Informanttivanhempi kertoo, että tilassa onkin tullut koettua laaja skaala erilaisia tunnetiloja aina ilosta haikeuteen. Myös Tove Janssoniin tutustuminen on tuonut uutta perspektiiviä Muumeihin ja toteutukseen. Toteutuksen tunnelmista informanttivanhempi vastaa, että aluksi tunnelmat olivat todella innostuneet ja flow-tunnelmissa tilaan tuotiin turhan paljon erilaisia elementtejä, minkä tajutessaan hän ajatteli;

“Hei hetkinen nyt pitää vähän karsia”.

Kysyttäessä tilaan liittyvistä keskusteluista teemaan ja toteutukseen liittyen informanttivanhempi vastaa keskusteluja olleen, mutta sisällön pysyneen melko pinnallisena;

“On meillä ollut joitain keskusteluja. Mutta ne ovat lähinnä olleet enemmän näihin Muumeihin liittyviä ja ollaan keskusteltu kaikesta. Kuten esimerkiksi noista Muumi-mukeista on ollut keskustelua paljon tai ylipäänsä näistä astioista ja jotkut keräilevät ja kaikkea tällaista. Ja ollaan iha sitten noista pyyhkeistä lähtien ja kaikesta ollaa keskusteltu ja tämän tilan rakentamisen yhteydessä oli muiden äitien kanssa paljon keskustelua. Ja sitten sen Muumijumpan ja taidetuokion ja niiden kautta. Niistä on ollu keskusteluja kyllä ja ihan positiivisia kaikki et ei ole ollut mitään. Että hyvällä mielellä ja ilosella mielellä kaikki mukana.”

Kävijöiden ja perheiden suhde Muumeihin oli herättänyt kävijöiden välillä keskusteluja. Vertailukohteena oli ollut Muumien näkyvyys perheiden arjessa, toisilla kotoa löytyi pehmoleluja, toisilta lakanoita ja joillain Muumit ovat melkein kaikessa läsnä. Informanttivanhempi palaa myös omaan esimerkkiinsä Muumien ottamisesta mukaan kasvatukseen;

”...On helppo käsitellä tunteita lasten kanssa esimerkiksi kirjojen, dvd:iden ja musiikin avulla. Että ‘muistatko silloin kun Muumipeikkokin oli vihainen’ tai joku tällainen asia. Niin sellaisista asioista on sitten ollut kiva keskustella.”

Kolmannessa, eli viimeisessä pääkategoriassa kartoitimme Aistien-tilan toteutuksen vaikutuksista osallisuuden kokemuksiin sekä yhteisöllisyyteen. Informanttivanhemman mielestä teema oli helposti lähestyttävissä ja se innosti mukaan toimintaan. Hänelle oli ollut itsestään selvää, että hänen perheensä osallistuu toimintaan. Niin aikuiset kuin lapset olivat perheessä heti innostuneet teemasta.

Toimintaan osallistuminen tuntui informanttivanhemman mielestä hyvältä. Informanttivanhempi viettää normaalisti päivät lastensa kanssa ja toteaaakin, että;

“Tottakai sitä kaikkea täytettä aina tulee, mutta se on todella kiva että on tällaista erilaista tekemistä; Että pääsee tällaiseen. Siitä tulee hyvä tunne itselle, kun voi antaa muille.”

Informanttivanhempi kertoo viettävänsä paljon aikaa Rautpihan avoimessa päiväkodissa ja osallistuvansa toimintaan. Hän pohtii monien äitien tilannetta kotona yksin lasten kanssa, yksin ilman virikkeitä ja jopa masentuneina. Hänestä on mukava tuoda ihmisten arkeen iloa ja positiivisuutta. Hän nimeää nämä arvot muutamiksi syiksi projektiin osallistumiseensa.

Informanttivanhemmalta kysyttiin myös mielipidettä toiminnallisten tuokioiden sopivuudesta teemaan. Hänen mielestään toiminta oli hieno lisä Muumi-tilan jatkoksi, koska esimerkiksi jumppa ja taidetuokio mahdollistivat lasten itsensä toteuttamisen. Lisäksi aistikokonaisuutta täydensi Muumi-mamman lettukestit ruokineen ja juomineen. Informanttivanhempi summasikin Muumitilan ja toiminnan muodostaneen toimivan kokonaisuuden. Hänen mielestään Aistien-tila ja toiminta myös osoitti meidän panostuksestamme toimintaan. Informanttivanhempi toteaa;

“Tämä on ollut niin helppoa ja tämä on varmasti antanut ja varmasti antaa positiivisia kokemuksia.”

Informanttivanhempi pohtii muiden vanhempien suhtautumista Aistien-tilaan ennen ja jälkeen toteutuksen. Hän uskoo monien saaneen toteutuksesta positiivisia kokemuksia. Informantti toteaa, että toteutus on hänen mielestään ollut laaja ja on pitänyt sisällään monia eri toimintoja mainiten muun muassa lapsille lukemisen. Informanttivanhemman mukaan Muumi-tilan toteutus on kokonaisuudessaan ollut paljon laaja-alaisempi kuin aiemmat avoimessa päiväkodissa toteutetut Aistien-tilat.

Informantin mukaan Muumi-tilasta puhutaan avoimessa päiväkodissa päivittäin. Erityisesti lapset ovat viihtyneet tilassa. Informanttivanhempi toteaaakin toteutuksen onnistuneen hyvin, koska rikki menevät astiat ja muut tavarat on koottu lasten ulottumattomiin. Vanhempien ei tarvitse informantin mukaan koko ajan kulkea lapsen perässä peläten tämän rikkovan jotain.

”Niin tämä on ollut todella hyvä, että on ollut yksi toimiva osa tätä avointa-päiväkotia. Että se ei ole ollut suljettu Aistien-tila mihin mennään vanhempien kanssa erityisesti. Vaan tämä on ollut sellainen, että on voinut tulla ja mennä koko-ajan.”

Kysyimme Informanttivanhemmalta Aistien-tilan vaikutuksista kävijöiden välisiin sosiaalisiin suhteisiin avoimessa päiväkodissa tai päiväkodin ulkopuolella. Vanhempi toteaa, että Aistien-tilasta on puhuttu päiväkodin ulkopuolellakin, koska toteutus on pitänyt sisällään paljon erilaisia toimintoja. Hän kertoo, että moni on innostunut Aistien-tilan ajatuksesta, ja ehdotuksia tuleviin Aistien-tiloihin on kertynyt monia.

Informanttivanhemman mielestä Aistien-tila on avartanut keskusteluja ja erityisesti hiljaisemmat ja ujommat vanhemmat ovat saattaneet hyötyä Aistien-tilasta esimerkiksi keskustelun avaajana muihin vanhempiin kontaktia ottaessa. Informanttivanhempi toteaa, että hän on erään vanhemman kanssa käynyt pitkiä keskusteluja kuinka

”tämä on yhdistänyt ja avartanut ja tehnyt vähän sellaista yhteisöllisyyden tunnetta.”

Haastattelun lopuksi Informanttivanhempi kiittää kaikin puolin mukavasta projektista.

Informanttivanhempi 2

Informanttivanhempi 2 haastateltiin Rautpihan avoimessa päiväkodissa Muumi-tilan purun jälkeen aikataulullisten syiden vuoksi. Haastattelu pidettiin 10.4.2014, ja paikalla olivat Informanttivanhempi, hänen lapsensa sekä Riikka. Haastattelu pidettiin Aistien-tilan viereisessä

tilassa. Haastattelun ajaksi tila oli rauhoitettu vain meidän käyttöömmme muiden avoimen päiväkodin kävijöiden ja henkilökunnan viettäessä aikaa olohuoneen ja keittiötilojen puolella.

Informanttivanhempi kertoo, että Muumit ovat olleet hänelle entuudestaan tuttuja, eikä tilan toteutus tarjonnut hänelle uutta tietoa teemaan liittyen. Hänestä oli kuitenkin mielenkiintoista, että Muumi-tilaan oli saatu kerätty monia erikielisiä Muumi-kirjoja. Hän toteaaakin, että on itse aikanaan tutustunut Muumeihin kirjojen kautta. Muumi-tilassa Informantti oli vierailut muutamia kertoja lapsensa kanssa ja erityisesti hänen lapsensa oli viihtynyt tilassa hyvin. Informanttivanhempi kertoo, että Muumi-tilassa oli lämmin, rauhallinen ja mukava tunnelma ja välillä he viettivät tilassa pitkiäkin aikoja kirjoja, leluja ja muita tavaroita tutkien.

Informanttivanhempi harmittelee, että henkilökohtaisista syistä hän ei pystynyt osallistumaan Muumi-tilan toimintaan niin paljon kuin olisi toivonut. Hän kuitenkin muun muassa Facebookin välityksellä piti itsensä ajan tasalla Aistien-tilan toiminnasta ja toteutuksen edistymisestä. Vaikka Informanttivanhempi ei toimintatuokioihin päässyt osallistumaan, oli hän kuitenkin tietoinen tuokioiden sisällöstä ja luonteesta. Hänen mielestään toimintatuokiot olivat hyvä lisä Muumi-tilan ohelle ja laajensivat sopivasti toimintaa.

Informantti kertoo lähteneensä mukaan toimintaan osittain Muumi-teeman vuoksi, osittain vain halusta saada arkeen hieman erilaista sisältöä. Informantti toteaa teeman olleen helppo lähestyä ja aiheesta oli helppo keskustella muiden kävijöiden kanssa. Informanttivanhempi ei kuitenkaan havainnut muutoksia omissa sosiaalisissa suhteissaan tai avoimen päiväkodin yhteisöllisyydessä.

7.2 Asiantuntijahaastattelu

Asiantuntijahaastattelu pidettiin 27.3.2014 Muumi-tilan viereisessä oleskelutilassa, samassa paikassa jossa olimme ensimmäisen kerran keskustelleet opinnäytetyön toteutuksesta yhteistyössä Rautpihan avoimen päiväkodin toimijoiden kanssa. Paikalla huoneessa oli asiantuntijan lisäksi haastattelijat, Karoliina ja Riikka. Tila oli haastattelun ajaksi rauhoitettu vain meidän käyttöömmme, avoimen päiväkodin kävijöiden ja työntekijöiden ollessa olohuoneen ja keittiötilan puolella.

Haastattelun aluksi puhuimme Muumi-tilan tapahtumien havainnoinnista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Asiantuntija toteaaakin, että paikan päällä pystyi tilaan liittyviä kommentteja keräämään sekä aistimaan kävijöiden tunnelmia. Paikan päällä pääsi myös seuraamaan hienoja kohtauksia. Asiantuntija pohtii, jos opinnäytetyön toteutuksessa pitkäaikainen havainnointi rajattujen käytien sijaan olisi mahdollista, se tuottaisi myös varmasti hyviä kokemuksia ja

havaintoja. Asiantuntija toteaa, että kuitenkin lyhyehkössäkin ajassa pääsee näkemään yksittäisiä kohtaamisia ja havainnoimaan kävijäkunnan reaktioita tilaan ja tilassa.

Asiantuntijamme arvelee, että Muumi-tila on vetänyt erityisesti lapsia puoleensa muun muassa siksi, että verhojen alta näkyivät erilaiset kankaat, lelut, kirjat ja muut Muumi-tavarat. Tilaan on usein menty lapsen aloitteesta, lapsen mennessä edeltä ja aikuisen seurattessa perästä. Asiantuntijamme toteaa, että suljettu tila on rauhoittanut vuorovaikutusta aikuisen ja lapsen välillä, mahdollistaen aikuisen ja lapsen kahdenkeskisen vuorovaikutuksen, mikä on hänen mielestään todella tärkeää.

Asiantuntijamme nostaa esille kohtaamisen, joka Muumi-tilassa on hänelle parhaiten jäänyt muistiin;

”Ehkä herkin ja ihanin tilanne minun mielestäni oli viime perjantaina, kun täällä oli päiväkodin puolelta lapsi ja hänen vanhempansa. Ja täällä ei sattunut olemaan koko tilassa samaan aikaan ketään. He ensin leikkivät tuolla olohuoneen puolella. Ja heillä oli todella ihanat mielikuvitusleikit. Ja vanhempi ihanasti siinä säesti. Sitten he siirtyvät Muumi-tilaan. En nyt kellosta katsonut, mutta varmaan melkein tunti vierähti, kun he kahdestaan todella ihanasti Muumimaailmassa leikkivät. Kyllä minä sanoisin, että kun tässä on tehty tällaisia ratkaisuja, niin tässä on sellainen leikki ja yhdessä aikuisen kanssa oleminen. Juuri esimerkiksi tämä lattiatasossa oleminen. Se oli todella hyvä ratkaisu tähän.”

Asiantuntijamme kertoo, että Aistien-tilan esittely on toiminut kävijöiden kanssa hyvänä keskustelun avaajana. Etenkin pitkäaikaisessa asiakassuhteessa pääsee Asiantuntijan mukaan havainnoimaan, kuinka asiakas voimaantuu, rohkaistuu, tulee oma-aloitteisemmaksi sekä itseohjautuvammaksi. Aistien-tila on asiantuntijamme mielestä mainio esimerkki avoimen päiväkodin tarjoamista toimintamahdollisuuksista. Asiantuntija toteaa, että jokaiselle kävijälle tulee antaa aikaa ja rauhaa kohtaamistilanteissa. Lisäksi toimintaan mukaan ottaminen on tärkeää kävijöiden avoimeen päiväkotiin sitouttamisen kannalta. Esimerkiksi moniaistinen tila mahdollistaa Asiantuntijan mielestä itsensä sekä muiden kohtaamisen.

Asiantuntija kertookin eräästä uudesta kävijästä, joka oli haastattelupäivänä saapunut avoimeen päiväkotiin ensimmäistä kertaa. Asiantuntija toteaa antaneensa uudelle kävijälle ”*vyöryttävän vastaanoton*”, kaikkensa, ja toivoo kävijän saapuvan paikalle vielä uudelleen. Asiantuntija pohtii myös Muumi-tilan yhteistoiminnan vaikutusta uuden kävijän sulautumisesta joukkoon;

”Hän asettui tänne kuin hän olisi käynyt täällä aina”.

Asiantuntija toteaa, että hänelle tuli varma tunne, että uusi kävijä viihtyi avoimessa päiväkodissa ja tunsu olonsa turvalliseksi. Hän ynnää yhteen avoimessa päiväkodissa tärkeänä pitämänsä elementit: vuorovaikutuksen ja kohtaamisen.

Asiantuntijamme kertoo esimerkin erään vanhemman voimaantumisen avoimen päiväkotitoiminnan kautta. Hän nosti esille ensitapaamisen vanhemman kanssa, jolloin tunnelma oli ollut arka ja jäykkä. Asiantuntijamme oli ollut huolissaan, saisiko hän vanhempaa kiinnitettyä osaksi avoimen päiväkodin toimintaa. Aistien-tila on toiminut tässä tapauksessa indikaattorina, joka on tuonut näkyväksi vanhemman voimaantumisen ja itseohjautuvuuden, omatoimisesti ottamalla osaa Aistien-tilan toimintaan;

"Sellainen valtava voimaantuminen, että se kuvaa tietysti tällaisen avoimen päiväkodin merkitystä. Tämä oli yksi mittari voimaantumiselle, että haluaa tulla mukaan tällaiseen erikoiseen juttuun, missä saa tuoda esille omia ehdotuksia todella rohkeasti."

Asiantuntijamme toteaaakin, että tilaan osallistuminen ja jopa informanttina toimiminen on varmasti askel kohti yhteisöä ja osa henkilökohtaista kehityskaarta.

Aistien-tila on otettu avoimessa päiväkodissa hyvin vastaan, ja asiantuntijat ovat sitoutuneet tilan toiminnan ylläpitämiseen. Tilan toteutus onnistuu pienellä budjetilla, joten rajalliset rahalliset resurssit eivät ole tilan toteutuksen esteenä. Avoimessa päiväkodissa Aistien-tilan toteutus on henkilökunnan vastuulla, mutta sisällön tuottaminen edellyttää kävijöiden aktiivisuutta. Asiantuntija toteaa, että Aistien-tilan pitää olla "arjen kokoinen", jotta toteutus onnistuu.

Avoin päiväkotitoiminta myös mainostaa tapahtumiaan aktiivisesti Facebookissa ja ilmoitustaululla, sillä erikoistapahtumat vetävät kävijöitä puoleensa. Mainostuksella saadaan tilaan lisää kävijöitä ja kiinnostus esillä olevaan teemaan lisääntyy. Kävijöiltä odotetaan tilan suhteen kunnioitusta, uteliaisuutta sekä varovaisuutta - aikuisten tulee pitää silmällä lapsia, jotta lainaesineiden rikkoutumiselta säästyttäisiin.

Monikulttuurisuus on vahvasti läsnä Rautpihan avoimessa päiväkodissa. Asiantuntija toteaa, että monikulttuuristen asiakkaiden huomiointi Aistien-tilan suhteen on tärkeää. Monikulttuurisuuden huomioiminen Aistien-tiloissa voi tapahtua esimerkiksi eri kielisten kirjojen avulla, vallitsevasta toteutuksesta riippuen. Aistien-tilan merkitys Rautpihan avoimessa päiväkodissa on laajentunut alkuperäisestä käyttötarkoituksestaan kävijöiden ja henkilökunnan soveltaessa tilaa myös rukoushuoneeksi. Asiantuntija kertoo, että avoimelle päiväkodilla on hankittu käytettäväksi rukousmattoja ja uusille kävijöille hän kertoo heti mahdollisuudesta oman uskon-

non harjoittamiseen. Asiantuntija pohtii, kuinka Aistien-tila luo teemojen pohjalta kanavan aikuisen ja lapsen vuorovaikutukseen, sisältönsä puolesta oppimiseen ja myös muistelemiseen.

Aistien-tilalla on ollut Asiantuntijan mukaan rauhoittava vaikutus. Tilan "taikapiiri" muodostuu Asiantuntijan mielestä verhojen rajoista, muuta ei tarvita. Hänen mielestään ihmiset tarvitsevat paikan rauhoittumiselle ja hiljentymiselle arjen keskellä ja siksi Aistien-tilan luonne meditatiivisena paikkana tai rentoutustilana on Asiantuntijasta hieno piirre. Asiantuntija toteaa, että tilan ominaisuuksiin pystyy vaikuttamaan paljon eri elementein, esimerkiksi tekniikalla kuten diaesityksillä sekä taustamusiikilla. Myös Muumi-tilassa avoimen päiväkodin kävijät olivat rauhoittuneet leikkimään yhdessä lapsensa kanssa tai lukemaan kirjoja sekä pysähtyneet muumiaiheisten muistojensa äärelle.

Asiantuntija pohti luovien menetelmien vaikutusta Aistien-tilan teemojen sisältöön. Hän toteaa, että tilan avajaisia on vietetty usein ruoan ja juoman merkeissä, jolloin Asiantuntijan mukaan tilaisuus

"menee ihan juhlimiseksi".

Asiantuntija nostaa esille Muumi-teemaan heittäytyneet Informanttivanhemmat esimerkkinä

"touhuun tempautumisesta"

lettukestipäivänä. Asiantuntija muistelee Muumimamman-lettukestien yhteisöllistä tunnelmaa sekä herkullisia tuoksujia.

Asiantuntija kertoo myös vanhempien spontaaniudesta järjestää omia toiminnallisia tuokioita tilassa, esimerkiksi Muumi-musiikkia soittamalla. Asiantuntija pohtiikin tilan monia ulottuvuuksia musiikin, leikin, sadun ja rauhoittumisen merkeissä. Lopuksi Asiantuntija toteaa, että niin vauvasta vaariin luovuus ja ilmaisun tavat ovat osa moniaistisuutta ja omaa oppimista, kehityskaarta ja kehollisuutta.

7.3 Analysointimenetelmät

Opinnäytetyötä arvioidaan havainnoinnin, fokusryhmän haastattelun sekä asiantuntijahaastattelun kautta. Koko opinnäytetyöprosessin ajan dokumentoimme prosessia kirjoittaen, oppimispäiväkirjan tyyppisellä toteutuksella, sekä valokuvaten, siltä osin kuin saamme valokuvia varten asiakkaiden suostumuksen. Niissä tapauksissa, joissa asiakkaat eivät halua tulla valokuvatuksi, kuvaamme toiminnallisia tuokioita ja Aistien-tilaa ilman asiakkaita. Arvioimme toteutusta peilaamalla toiminnan tavoitteita sekä teoriaa kerättyyn dokumentoituun aineistoon.

Käsitlemme haastattelujen ja havainnointien avulla keräämäämme raaka-aineistoa havaintojen pelkistämisen avulla. Alasuutarin mukaan havaintojen pelkistämisessä aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomioita rajatusti niihin seikkoihin, jotka ovat teoreettisen viitekehysten ja kyseisen tutkimuksen kysymyksenasettelun kannalta ”olennaisia”. (Alasuutari 1999: 40) Kerättyämme raaka-aineistosta pääkysymyksemme kannalta relevantteja aineiston osia kuten sitaatteja ja esimerkkitapauksia, pelkistämme havaintomäärää yhdistämällä havaintojamme.

Alasuutari esittää pelkistämisen keinona karsia havaintomäärää yhdistämällä havaintoja. Tässä vaiheessa yksittäiset, toisistaan erilliset raakahavainnot yhdistetään yhdeksi raakahavainnoksi tai aiempaa harvemmaksi havaintojen joukoksi. Tähän vaiheeseen pääseminen edellyttää havaintojen yhteisen nimittäjän, piirteen tai säännön löytämisen. Vaihtoehtoisesti voidaan pyrkiä muotoilemaan sääntö, joka pätee poikkeuksetta koko aineistoon. (Alasuutari 1999: 40)

Olemme purkaneet ohjatuista tuokioista ja haastatteluista saamiamme aineistoja etsien aineistosta havaintoja, jotka kertoisivat siitä, millaisia vaikutuksia toiminnalla on ollut yhteisöllisyyteen toimipaikassamme. Ovatko moniaistisuuteen perustuneet toimintatuokiomme sekä erityisesti Aistien-tila vahvistaneet yhteisöllisyyttä ja onko keräämämme aineisto tuottanut materiaalia, jonka avulla voisimme muotoilla raakahavaintoja kuvaavia sääntöjä, jotka pätsivät poikkeuksetta koko aineistoon.

Olemme kohdanneet laadullisen analyysimme teon vaiheessa myös tilanteen, jossa yksittäinen poikkeustapaus on saanut meidät pohtimaan, onko yleispäteväksi olettamamme sääntö edelleen pätevä. Erilaisuutta selittänevät keräämässämme aineistossa ilmenneet erot haastateltavien sosiaaliin ryhmiin kuulumisessa sekä keskinäisen kanssakäymisen tiiviudessa. Eroavuus on kuitenkin nähtävissä vain yhden haastateltavan vastauksessa yksittäiseen kysymykseen. Saman haastateltavan muut vastaukset noudattelevat lisäksi muiden haastateltavien vastauksien peruslinjaa.

Totesimme näin aineistossa esiintyvän eron liittyvän laajempaan kokonaisuuteen suhteutettuna ennemminkin eri ihmisten välisiin eroihin ja totesimme aineistomme kannalta liiallisen erotteluiden ja tyypittelyiden tekemisen johtavan helposti tilanteeseen, jossa emme pystyisi muotoilemaan yhtään poikkeuksetonta sääntöä. Jokainen yksilö, myös haastateltavamme ovat ainutkertaisia yksilöitä, jotka rakentavat havaintojaan omien lähtökohtiensa, valmiuksiensa ja aiempien kokemustensa pohjalta.

7.4 Tavoitteiden toteutuminen

Pelkistimme haastattelujen tuottamia havaintoja päätavoitteen - eli yhteisöllisyyden vahvistamisen moniaistisia menetelmiä hyödyntäen, pohjalta. Kiinnitimme aineistossa huomiota päätavoitteemme kannalta olennaisiin seikkoihin, vaikka haastatteluaineistostamme olisi saanut paljon sisältöä myös monien muiden näkökulmien esille tuomiseen. Etsimme raaka-aineistosta kohtia, joissa kävi ilmi toiminnan vaikutuksia yhteisöllisyyteen, joko haastateltavien kertomien tai toiminnan tasolla havainnoitujen seikkojen kautta.

Haastatteluaineistossamme erityisesti kysymys ”Lisäikö yhdessä toimiminen osallisuuden kokemusta?” tuotti aineistoa, jota oli mielekästä hyödyntää suhteessa kysymyksenasetteluumme. Kysymyksellä viitattiin yhdessä toimimisella erityisesti moniaistisen tilan suunnitteluun ja toteutukseen, koska kyseisessä prosessissa informanteilla oli keskeinen ja aktiivinen rooli. Luonnollisesti tilan jatkumona järjestettäviin toiminnallisiin tuokioihin osallistuminen yhdessä saattoi myös tuottaa osallisuuden kokemuksia.

Informanttien haastatteluissa nousi esille ajatuksia Aistien-tilan teemasta keskustelunavaajana, aiheena, josta voi saada jutun juurta ennalta vieraammankin yhteisön jäsenen kanssa. Yksi informanteista toteaa teeman olleen helppo lähestyä ja aiheesta olleen helppo keskustella muiden kävijöiden kanssa. Kävijöiden ja perheiden suhde Muumeihin oli herättänyt kävijöiden välillä keskusteluja ja niiden myötä oli myös kuvattu omaa kotia ja Muumien näkymistä perheen arjessa - jopa kasvat keskustelujen välineenä.

Informantti luonnehti toimintaan osallistumista jo itsessään yhteisön rakentamisen välineenä, tilaisuutena antaa omalla panoksellaan ja ajallaan jotain muille. Hän koki virikkeellisen toiminnan ja ilon tuomisen ihmisten arkeen syiksi osallistua toimintaan sekä piti toimintaa tärkeänä tukena helposti yhteisöjen ulkopuolelle jäävien, kotona lapsia hoitavien vanhempien kannalta.

Toisen informanttivanhemman mielestä Aistien-tila on avartanut keskusteluja ja erityisesti hiljaisemmat ja ujommat vanhemmat ovat saattaneet hyötyä Aistien-tilasta esimerkiksi keskustelun avaajana muihin vanhempiin kontaktia ottaessa. Haastattelujen perusteella voi tulkitta informanttien kokeneen Aistien-tilan keskusteluyhteyttä avaavana toimintamuotona ja siten yhteisöllisyyden vahvistumisen kannalta hyvänä alkuna.

Asiantuntijahaastattelustamme nousi esille asiantuntijan kokemus toimintatuokion yhteisöllisestä hengestä ja hän koki myös informanttina toimimisen asiakkaiden kannalta mahdollisuutena yhteisön kanssa lähentymiselle ja voimaantumiselle. Hän näki informanttina toimimisen olevan mahdollisuus myös oman äänen kuuluviin tuomisen ja laajemman henkilökohtaisen ke-

hityksen kannalta sekä toimivan ponnahduslautana kohti yhteisön täysivaltaisempaa jäsenyyttä. Yhteisö ei rakennu itsestään vaan sitä rakennetaan ja se muodostuu jäsenistään. Näin ollen yksilötasolla tapahtuva yhteisötaitojen kasvaminen ja valmius toimia aktiivisena yhteisön jäsenenä on myös keskeistä yhteisöllisyyden vahvistumisen kannalta.

Informanttien tapaan myös asiantuntijamme kertoo, että Aistien-tilan esittely on toiminut kävijöiden kanssa hyvänä keskustelun avaajana. Aistien-tila on asiantuntijamme mielestä mainio esimerkki avoimen päiväkodin tarjoamista toimintamahdollisuuksista ja yhteiseen toimintaan mukaan ottaminen on tärkeää kävijöiden avoimeen päiväkotiin sitouttamisen kannalta. Päiväkodin yhteisöön mukaan pääseminen, vaikkapa Aistien-tilan toiminnan kautta vahvistaa osallisuuden kokemusta ja siten motivoi yhteisön jäsenyyteen.

8 Tulosten luotettavuus

Laatiessamme haastattelukysymyksiä sekä keskustellessamme asiakkaiden kanssa toimipisteessä oli paikallaan huomioida asiakasryhmän monikulttuurisuus sekä vastaustyyliin sekä ennakko-oletuksiin mahdollisesti liittyvät eroavaisuudet. Tutkimuksissa on todettu, että joissain kulttuureissa viranomaisten tai auktoriteettien arvosteleminen ei ole sosiaalisesti hyväksyttävää ja vaikkamme viranomaistahoa edustaneetkaan, arvelimme saman ilmiön pätevän osittain asiakkaiden suhtautumiseen myös sosiaalialan opiskelijoihin. Tämä saattoi näkyä myös todellista positiivisempina arvioina toiminnasta tai Aistien-tilasta. Koska haastattelukysymyksemme eivät sisältäneet asteikkoja, joiden käytössä olisi voinut ilmentyä eroja, pohdimme vain, näkyvätkö asiakkaiden keskinäiset kulttuurierot heidän vastaustyyliissään. (Vartia ym. 2007: 26)

Kyselyissä kielitaito voi vaikuttaa kysymysten ymmärtämiseen, samoin kuin kyselyyn vastaajan kulttuuritausta ja kielialue. Myös sanoja ja kysymyksiä voidaan tulkita eri tavoin. (Monikulttuurisuus työn arjessa (Vartia ym. 2007: 18-25) Suomalaisille tai kauan Suomessa asuneille tutut käytännöt tai termit voivat olla maahanmuuttajille vieraita, mutta pohdimme kysymyksiä laatiessamme myös niiden selkokieliisyyttä. Sosiaalialalla yleisesti käytetyt termit kuten osallisuus tai voimaantuminen eivät välttämättä aukea käsitetasolla asiakkaille ja epäselväksi jäävä kysymys vaikuttaa näin ollen mahdollisesti myös vastauksista koottuun aineistoon.

Tiedonkeruumenetelmät voivat osaltaan vaikuttaa kyselyyn vastaamiseen, sillä osa vastaa mieluummin anonyyminä pidettyyn postikyselyyn ja osa osallistuisi mieluummin haastatteluun; Tämä kävi ilmi esimerkiksi Maahanmuuttajien elinolot-tutkimusta tehtäessä. (Monikulttuurisuus työn arjessa (Vartia ym. 2007: 18-25) Tutkittavilla on tiedonkeruumenetelmästä riippuen aina jonkinlainen käsitys siitä, mitä tutkimus käsittelee ja mihin kysymyksillä pyritään. Nämä tulkintamallit ja käsitys tilanteesta ohjaavat haastateltavaa ennalta. (Alasuutari 1999: 149-150) Tästä sekä tutkimuseettisistä syistä tutkimuksen tarkoitus on tehty tietäväksi

haastateltaville mahdollisimman selväksi. Jos haastattelutilanne ei ole luonteva tilanne haastateltavalle, myös jännitys voi vaikuttaa vastauksiin.

Tiedonkeruumenetelmien valinnan ohella pohdimme pitkään haastateltavien otannan pienenä, johon emme kuitenkaan toimipaikkamme puitteissa voineet kovin suuresti vaikuttaa: Pienten lasten vanhemmilla ei välttämättä ole riittävää halua tai jaksamista sitoutua useita läsnäoloa vaativaan prosessiin heille lähes tuntemattomien opiskelijoiden kanssa.

Informantteja haettiin avoimen päiväkodin asiakasjoukosta, sen toimintatapojen puitteista. Avoimen päiväkodin erityispiirteet kuten kyseisen toimipaikan laaja erilaisten kieli- ja kulttuuritaustojen edustus sekä avoimille päiväkodeille ominainen osallistumistiheys; Toiminnassa ollaan mukana ja siihen sitoudutaan hyvin erilaisella käyntitiheydellä, joka voi vaihdella useasta viikkokerrasta muutaman kuukauden välein tapahtuviin käynteihin.

Asiakasjoukosta löytyi kolme innostunutta informanttia emmekä kokeneet mielekkääksi yrittää kasvattaa joukkoa houkuttelemalla mukaan hieman vastentahtoisia asiakkaita. Emme kokeneet että he olisivat palvelleet omaehtoisesti projektiin sitoutuneiden informanttien tasolla opinnäytetyön toteutuksellisia tavoitteita tai tuottaneet relevanttia haastattelumateriaalia samantasoisesti kuin yhteiseen tekemiseen halukkaasti mukaan lähteneet informantit. Yhden informantin vetäytyessä prosessista haastatteluvaiheessa koimme sekä ammatillisten että tutkimuseettisten näkökulmien kautta hänen valintansa kunnioittamisen tärkeäksi ja lisäsimme asiantuntijahaastattelujen sekä havainnointien roolia aineistossamme.

Siinä missä tilastollisessa analyysissä pyritään tuottamaan tilastollisesti merkitsevä määrä yksiköitä, eivät laadullisessa opinnäytetyössämme aineistot ole riittävän suuria tilastollisten todennäköisyyksien muodostamiseen. Tutkimusyksiköiden suuri joukko tai tilastollinen argumentaatiotapa eivät olekaan tässä yhteydessä tarpeen tai mahdollisia (Alasuutari 1999: 39). Tuloksia muodostettaessa on pyritty paikalliseen selittämiseen, jossa pääkaupunkiseudulla, Vantaalla asuvaan, avoimessa päiväkodissa asioivien ja työskentelevien haastateltavien joukon tuottaman aineiston pohjalta on pyritty löytämään yhteneväisyyksiä ja koko tutkimusaineistoon päteviä sääntöjä.

Tuloksien ei oleteta tai esitetä olevan yleistettävissä väestötasolla vaan niiden kautta kuvataan opinnäytetyöprosessiamme. Aineiston analyysin kautta sekä yhdessä johtopäätösten kanssa valotetaan sitä, mitä muuta aineistomme voi tarjota kuin aineiston itsensä sisällön. Tuloksiamme ja johtopäätöstemme rinnalla olemme esitelleet yhteisöllisyydestä tehtyjä tutkimuksia, jotka ovat tuottaneet samansuuntaisia havaintoja ja aineistoa kuin pienemmän otoksen aineistomme.

Kuva 17: Aikuisille tai aikuisten johdolla luettavaksi tarkoitettuja muumikirjoja

9 Johtopäätökset

Informanttien ja asiantuntijan haastattelujen tuottaman aineiston perusteella voimme todeta, että Aistien-tila sekä järjestetty täydentävä toiminta on nähty yhteisöllisyyttä vahvistavana tekijänä. Toiminnan on koettu luovan uusia mahdollisuuksia vuorovaikutukseen muun muassa elämäntilanteissa, joissa on vaarana jäädä yksin ongelmiensa kanssa, syrjäytyä tai masentua. Aistien-tilan toteutukseen osallistuminen on toiminut myös asiakkaiden voimaantumisen mittarina avoimen päiväkodin työntekijöille.

Niin avoimessa päiväkodissa kuin myös laajemmassa mittakaavassa on tärkeää, että eri kulttuuritaustaisilla ihmisillä on avoimen toiminnan kautta mahdollisuus toistensa kohtaamiseen. Avoimesta kohtamispaikasta hyötyy niin asuinalueen yhteisö kuin myös ympäröivä yhteiskunta. Eri kulttuuritaustaisten ihmisten avoin kohtamispaikka tarjoaa kävijöille vertaistukea, apua vallitsevaan kulttuuriin ja yhteiskuntaan sopeutumiseen sekä virikkeitä vain kotona olemisen sijaan. Monikulttuurisen kävijäkunnan huomiointi avoimen päiväkodin arjessa sekä järjestetyssä toiminnassa, kuten esimerkiksi Aistien-tiloissa, luo mahdollisuuden tutustua erilaisiin kulttuureihin ja tilaisuuden jakaa tietoutta omasta kulttuuritaustasta.

Yksittäisen Aistien-tilan tai toimintatuokion vaikutusta laajemmassa mittakaavassa on vaikea määritellä ja mahdotonta yleistää, sillä tuloksemme perustuivat yksittäisten asiakkaiden sekä toimipaikassa tiiviisti toimivan asiantuntijamme näkemyksiin sekä omiin havaintoihimme. Ke-

räämämme aineisto tuotti samansuuntaisia tuloksia kuin muut, laajemmat yhteisöllisyydestä tehdyt tutkimukset.

Yksilötasolla voidaan kuitenkin havaita yhteisöön liittymiseen viittaavia yksittäisiä tapahtumia kuten esimerkiksi puhelinnumeroiden vaihtamista tai lasten keskinäistä ystävystymistä, jolloin myös vanhemmat saattavat alkaa kommunikoida keskenään. Esillä olevat aiheet virittävät toisilleen vieraampia ihmisiä keskustelemaan Muumi-teemasta, muun muassa muumikirjoista, tekstiilien ja astioiden keräilystä tai tulossa olevista toimintatuokioista.

Avoimen päiväkodin, työmenetelmään ja toimipaikkaan perehtyneen, asiantuntijan mielestä toiminnan suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä voidaan nähdä osallisuuden sekä yhteisön jäsenyyden vahvistumisen kokemuksia samalla kun kävijöillä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisön asioihin. Yhteisöllisyyden tunne syntyy ryhmän jäsenten keskinäisistä tunteista yhteen kuulumisesta sekä merkityksellisyydestä toinen toisilleen. Yhteisön jäsenten toimiessa saman, myös itseään palvelevan, päämäärän saavuttamiseksi sitoutuvat he yhdessä olemiseen ja toimimiseen.

Eittämättä jotkin yhteisöllisyyttä kuvaavat kohtaamiset, keskustelut ja ilmiöt ovat jääneet meiltä havaitsematta ollessamme paikalla avoimella päiväkodilla vain rajattuina, ennalta sovitettuina ajankohtina. Avoimen päiväkodin arki asiakaskohtaamisineen jatkui kuitenkin normaalisti myös meidän poissa ollessamme eikä Aistien-tilan aukioloa rajattu tiettyihin aikoihin. Jos opiskelu- ja työarkemme olisi mahdollistanut laajemman läsnäolon avoimella päiväkodilla, se olisi voinut tuottaa vielä lisää havaintoja sekä kokemuksia menetelmän vaikutuksista. Paikalla ollessamme, rajattuna ajankohtina saimme kuitenkin joka kerran kokea aktiivisesti toimivan yhteisön sekä havaita kohtaamisia, jotka omalta osaltaan rakensivat yhteisöä.

Koemme Aistien-menetelmän ja moniaistisuuden hyödyntämisen sosiaalialan työkentillä avaavan uusia näkymiä niin varhaiskasvatukseen, kotouttamistyöhön kuin erityisryhmien kanssa toimimiseenkin. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa nykyinen oppimistyyli ei palvele suurinta osaa lapsista ja nuorista - Aistien-menetelmällä ja moniaistisuudella puolestaan pystytään vastaamaan monien tarpeeseen nähdä, kuulla, tuntea ja osallistua oppimistapahtumaan passiivisen penkissä istumisen sijaan.

Aistien-menetelmä toi uusia ulottuvuuksia toimintaan, sillä Aistien-tilan ja toiminnallisten tuokioiden yhdistelemällä saatiin huomioitua eri aisteja kokonaisvaltaisesti; Kaikki aistit eivät välttämättä tulleet näkyviin yksittäisessä toteutuksen osassa, mutta kokonaisuutena Aistien-tila ja ohjatut tuokiot huomioivat aisteja kattavasti. Perinteisesti aisteiksi käsitettyjen näön, kuulon, maun, hajun ja tuntoaistin lisäksi muun muassa liikuntatuokiossa toimintaan osallistuvat pääsivät hyödyntämään myös kinesteettisiä aistejaan.

Aistien-menetelmä luo luontevan mahdollisuuden vuorovaikutukseen, kohtaamiseen sekä jakamiseen; Molemminpuolinen kiinnostus käsillä olevaan asiaan, kuten kulttuuriin tutustumiseen tai sen esille tuomiseen yhdistää osallistujia ja parhaimmillaan vahvistaa koko yhteisöä.

Opiskelijan kannalta opinnäytetyöprosessi antoi paljon. Saimme monipuolista ohjauskokemusta sekä kokemusta muuttuviin tilanteisiin sekä aikatauluihin sopeutumisesta. Syvensimme Aistien-menetelmän tuntemustamme; Pohdimme valitsemiamme ratkaisuja menetelmän periaatteista käsin ja arvioimme menetelmän toteutumista. Työelämäyhteistyökumppanien odotusten ja oman opinnäytetyöprosessin sovittaminen yhteen, uuteen työyhteisöön tutustuminen sekä asiakasryhmän erityispiirteiden kuten ajoittaisen kielimuurin kanssa toimiminen antoivat kasvattavia kokemuksia omaa ammatillisuutta ajatellen.

Kuva 18: Lapsen ja vanhemman yhteisleikkiä Muumi-tilasta

10 Eettiset valintakysymykset

Olemme opiskelijoina huolehtineet siitä, että meillä on ollut opinnäytetyön suorittamiseen tarvittavat tutkimusluvut ja että prosessi on ollut lupien mukainen. Olemme hakeneet Vantaan kaupungilta työmme edellyttämät tutkimusluvut sekä pyytäneet kuvaamiltamme informanteilta sekä asiakkailta erikseen luvat heidän ja heidän lastensa valokuvaamiseen. Olemme myös selittäneet valokuvatuille ja haastatelluille henkilöille, mihin käyttöön opinnäytetyömme tulee ja keiden kaikkien saatavissa se on julkaisunsa jälkeen.

Opinnäytetyöprosessissamme hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on ollut tärkeä ohjenuora; Lähtökohtana on, että opinnäytetyötä tehtäessä noudatetaan kyseisen alan ammattieettisiä säädöksiä ja hyvää tieteellistä käytäntöä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002). Hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset voidaan jakaa kahteen ryhmään. Piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä ilmenee törkeinä laiminlyönteinä ja holtittomuutena erityisesti tutkimuksen suorittamisessa. Vilppi puolestaan merkitsee tarkoituksellista harhauttamista. Sen ilmenemismuotoja voidaan luonnehtia seuraavasti: Sepittäminen tarkoittaa tekaistujen havaintojen tai tulosten esittämistä. Havaintojen vääristely tarkoittaa alkuperäisten havaintojen tarkoituksellista muokkaamista. Luvaton lainaaminen eli plagiointi tarkoittaa jonkun toisen tekstin tms. esittämistä omanaan. Anastaminen tarkoittaa luottamuksellisesti esitetyn alkuperäisen tutkimusidean, -suunnitelman tai -havaintojen oikeudetonta esittämistä omanaan.

Olemme lähteitä käyttäessämme huomioineet lähdeviitteet sekä esittäneet työssämme vain sellaisia tulkintoja, pohdintaa ja tuloksia, joita pystymme perustelemaan tekemillämme havainnoilla sekä keräämällämme haastatteluaineistolla. Vahvasti kontekstuaaliset tai informanttien tai asiantuntijalähteen suoranaisesti antamien tietojen ulkopuoliset tulkinnat olemme jättäneet opinnäytetyömme ulkopuolelle.

Opinnäytetyön vaikuttavuutta arvioidessamme ja aineistoa kerätessämme jouduimme ottamaan huomioon asiakaskunnan monikulttuurisen taustan ja paikoittain puutteellisen suomen kielen taidon. Vaikka informanteiksemme valikoitui lopulta suomenkielen hyvin taitavia henkilöitä, päädyimme suunnitteluvaiheessa pyrkimään joka tapauksessa haastattelukysymyksien riittävään yksinkertaisuuteen ja osiin jakamiseen, jotta haastateltavilla olisi kulttuuri- ja kielitaustasta riippumatta tasapuolisempi mahdollisuus ymmärtää kysymyksenasettelu. Myös valokuvauslupia pyytäessämme ja toimintaa ohjatessamme kiinnitimme erityistä huomiota asiakkaiden tasapuoliseen kohteluun ja sen varmistamiseen, etteivät he koe jääneet vaille jotain tarpeellista tietoa.

Pidimme asiakkaiden kunnioittamista ja heidän kuulemistaan opinnäytetyön aikana ammattieettisesti tärkeänä näkökulmana. Halusimme varmistaa haastatteluja ja havainnoiteja pur-

kaessamme, ettemme levittäisi informanteistamme sellaista tietoa, joka voisi olla heille haitaksi jatkossa. Pyrimme tuomaan asiakkaiden toiveita näkyviin niin Aistien-tilaan kuin toiminnallisiin tuokioihin ja keräsimme heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan tietoomme virittämällä keskusteluja asiakkaiden kanssa. Yksinomaan asiakkaiden puolelta tulevia keskustelunavauksia odottamalla olisimme menettäneet monia hienoja, opettavaisia ja uusia näkökulmia prosessiin antaneita vuorovaikutustilanteita ja siksi koimme linjauksemme hakea aktiivisesti vuorovaikutusta onnistuneena.

Lähteet

Aistien. Aistien menetelmän taustalla. <http://aistienmenetelma.net/taustaa/>

Alasuutari, P. Laadullinen tutkimus. 1999. 3. Painos. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Alila, K., Parrila, S. Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa - katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006-2010. 2011. Oulu: Ediva.

Finlex. Oikeusministeriö. Laki kotoutumisen edistämisestä. Edita Publishing Oy. Viitattu 6.7.2014. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

Finlex. Oikeusministeriö. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. Viitattu 6.7.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1999/19990493>

Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I., Kuoksa, M. Yhteisö Kasvattaa - Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. 2000. Tampere: Tammi.

Koivula, M. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa: Verkkojulkaisu. 2010. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House. Viitattu 29.4.2014.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/23627/9789513938925.pdf?sequ>

Lindblom-Yläne, S., Niemelä, R., Päivänsalo, T.-M., Tynjälä, P., Lukion Psykologia 1. 2004. Keuruu: Otava.

Mustavuori, J.-M. Aistit auki! Anna elämän koskettaa. 2014. Helsinki: Basam Books Oy.

Ota koppi! Monikulttuurisuus Helsingissä. Kieli, osallisuus ja oppiminen- ohjelma 4-8 vuotiaille lapsille. Viitattu 28.5.2014.
<http://www.otakoppi-ohjelma.fi/ota-koppi-ohjelma/1---monikulttuurisuus-helsingin-varhaiskasvatuksessa-ja-esiopetuksessa>

Paavola, H., Talib, M.-T. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. 2010. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Pernamaa, M. Monikulttuurisuus on arkea varhaiskasvatuksessa. Tesso sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti: verkkojulkaisu. Viitattu 28.5.2014.
<http://www.tesso.fi/artikkeli/monikulttuurisuus-arkea-varhaiskasvatuksessa>

Remsu, N. Tuhat ja yksi kieltä pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksessa - Selvitys varhaiskasvatuksen monikulttuurisuustilanteesta kunnan järjestämässä päivähoitossa pääkaupunkiseudulla helmikuussa 2005. 6/2006: Soccan ja Heikki Waris - instituutin julkaisusarja.

Roivainen, I., Nylund, M., Korkiamäki, R., Raitakari, S. & toim. Yhteisöt ja sosiaalityö - kansalaisen vai asiakkaan asialla? 2008. Juva: PS-kustannus

Ruuskanen, P. Sosiaalinen pääoma - käsitteet, suuntaukset ja mekanismit. VATT-tutkimuksia 81. 2001. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Viitattu 17.3.2014.
https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/t81.pdf

Räty, M., Sivonen, S., Saarela, J., Laurikainen, H. & työryhmä. Aistien- menetelmä. 2013. Helsinki: Edita Prima Oy.

Sippola, A., Leponiemi, J., Suutari, V. Kulttuurisesti monimuotoistuvien työyhteisöjen kehittäminen. 2006. Helsinki: Hakapaino Oy Työministeriö

Vantaan kaupunki. Avoimet päiväkodit. Viitattu 23.4.2014.
http://www.vantaa.fi/fi/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/avoimet_paivakodit

Vantaan kaupunki. Sivistystoimi. Varhaiskasvatus. Varhaiskasvatuksen arvot, visio ja toiminta-ajatus 2011-2015-esitys. Viitattu 23.4.2014.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/69255_varhaiskasvatuksen_arvot_visio_ja_toiminta-ajatus_netiversio.pdf

Vantaan kaupunki. Sivistystoimen toimiala. Avoimet varhaiskasvatuspalvelut - vaihtoehto kookopäiväiselle päivähoidolle -esitys. Viitattu 23.4.2014.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/64527_Avoimet_varhaiskasvatuspalvelut.pdf

Vartia, M., Bergbom, B., Giorgiani, T., Rintala-Rasmus, A., Riala, R., Salminen, S. Monikulttuurisuus työn arjessa. 2007. Tampere: Tammer-Paino Oy. Työterveyslaitos, Työministeriö

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002

Liitteet

Liite 1 Haastattelurunko	64
Liite 2 Tutkimuslupahakemus	65
Liite 3 Kuvauslupa.....	66
Liite 4 Tove Jansson-esitys	67
Liite 5 Aistien-tilan esite.....	68
Liite 6 Ideapaperi	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Liite 1 Haastattelurunko

Lisääkö muumeihin tutustuminen ymmärrystä ja yhteenkuuluvuutta suhteessa kulttuuripiiriin (= Suomi, suomalaisuus), jossa ilmiö esiintyy keskeisesti?

- Oliko moniaistisen tilan teema (Muumilaakso) ennestään tuttu sinulle?
- Millaisia uusia asioita opit teemaan liittyen?
- Ymmärsitkö tilassa vierailun jälkeen paremmin Muumien suosiota suomalaisessa kulttuurissa?
- Millaisia uusia näkökulmia tilassa vierailu toi suomalaiseen kulttuuriin?
- Miten tilassa vierailu tai toimintaan osallistuminen vaikutti kokemuksiisi suomalaisuudesta? (suomalaisena olosta)

Loiko moniaistiseen tilaan tutustuminen luontevan tilaisuuden jakaa vapaasti tilan herättämiä tunteita tai muistoja?

- Millaisia muistoja tilassa vieraileminen nosti mieleen? (lapsuudesta tai aikuisuudesta, omista lapsista)
- Millaisia tunteita tilassa vieraileminen nosti pintaan?
- Millainen tunnelma sinusta tilassa oli?
- Mistä keskustelitte muiden tilaan osallistuneiden vanhempien tai lasten kanssa? (teema, kokemukset, tunteet)
- Miltä tilan teemaan liittyvistä asioista keskusteleminen tuntui? (helpolta, normaalilta, vaikealta tms.)
- Mitkä asiat tilan toteutuksessa herättivät keskustelua?

Lisäsikö yhdessä toimiminen osallisuuden kokemusta?

- Oliko teemaa helppo lähestyä ja innostiko se osallistumaan toteutukseen?
- Miltä toteutukseen osallistuminen tuntui?
- Miltä tilaan tutustuminen/toimintaan osallistuminen lasten kanssa tuntui?
- Miten toiminnalliset tuokiot sopivat tilan teemaan? (jatkoivatko kokonaisuutta, laajensivatko?)
- Miten tilan toteutukseen tai toimintaan osallistuminen on näkynyt muussa avoimen päiväkodin toiminnassa?
- Millaisia vaikutuksia tilalla/toiminnalla on ollut sosiaalisiin suhteisiin? (lähinnä avoimessa päiväkodissa)

Liite 2 Tutkimuslupahakemus

Vantaa

Vantaan kaupunki | Sivistötoimi

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS/PÄÄTÖS

Numero _____

1. Hakija	Nimi Riikka Tikkanen, Karoliina Veikonen	
	Arvo, ammatti Opiskelija	Puhelin 0408604767; 0505644644
	Lähiosoite Myyrmäentie 6c 72 ; Jurvalantie 8a 30	Postinumero- ja toimipaikka 01600 Vantaa ; 04200 Kerava
2. Tutkimus	Tutkimuksen nimi Avoimin Aistein - Moniaistisuus yhteisöllisyyden tukena avoimessa päiväkodissa	
	Tutkimuksen tarkoitus/tavoite Tutkimuksen tarkoitus on järjestää toiminnallisen tilan rakentamisen ja ohjatun toiminnan kautta tiloja ja tilaisuuksia yhteisöllisyyden kehittymiselle ja vahvistumiselle avoimen päiväkodin asiakaskunnassa.	
	Opinnäytetyömme on toteutukseltaan toiminnallinen; toteutamme asiakasryhmän kanssa tiiviissä yhteistyössä moniaistisen tilan johon liittyen ohjaamme tilaan liittyviä toiminnallisia tuokioita. Yhteistoiminnalla pyrimme lisäämään positiivisen ja onnistuneen vuorovaikutuksen sekä yhteisöllisyyden kokemuksia asiakasryhmässä, huomioiden asiakasryhmän laajan monikulttuurisen taustan sekä sen mukanaan tuomat haasteet. Varhaiskasvatuksellista näkökulmaa tuodaan esille ohjatuissa tuokioissa sekä moniaistisen tilan kytköksessä lastenkulttuuriin.	
	Tutkimus on ☐ seminaarityö ☒ pro gradu ☐ lisensiaattityö ☐ väitöskirja ☒ muu, mikä Opinnäytetyö	
	Oppilaitos tai tutkimuslaitos Laurea Ammattikorkeakoulu Tikkurilan toimipiste	Tutkimuksen ohjaaja Liisa Lassila
	Tutkimuksen kohde Vantaalla (esim. koulu, oppilaitos) Rautpihan avoin päiväkot, Rautkallionkatu 7, 01360 Vantaa	
	Tutkimuksen tekemisestä on sovittu yksikön johtajan tai vastaavan kanssa Päiväkodin johtaja Hannamari Halinen, hannamari.halinen@vantaa.fi	
	Otoksen koko Toiminnallinen toteutus avoimen päiväkodin asiakkaille. Ryhmähaastattelu 3-10 aktiivivanhempaa.	
	Käytettävät tutkimusmenetelmät Prosessin dokumentointi, valokuvaus luvan kanssa, ryhmähaastattelu aktiivivanhemille, asiantuntijahaastattelu	
	Tutkimuksen toteuttamisaika Helmikuu-huhtikuu 2014	
Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika Opinnäytetyön palautus syyskuu 2014		
3. Hakemuksen liitteet	☐ Tutkimussuunnitelma ☐ Kyselylomake ☐ Haastattelurunko	
4. Päiväys ja allekirjoitus	Päiväys 4.2.2014	Hakijan allekirjoitus
5. Päätös	Tutkimuslupa ☒ myönnetään ☐ ei myönnetä	Päiväys ja päätöksentekijä

Tutkimuksen tekeminen edellyttää, että asiasta sovitaan yksikönjohtajan tai vastaavan kanssa ja mikäli kyseessä on alle 18-vuotiaita koskeva tutkimus, pyydetään tarvittaessa huoltajan suostumus. Tutkimuksella kerättyjä tietoja saa käyttää vain tutkimustarkoituksiin. Tutkijat ovat lain mukaan salassapitovelvollisia tutkimuksessa tietoonsa saamien yksilöä tai perhettä koskevien asioiden suhteen.

Tutkimuslupahakemus/päätös palautetaan osoitteella:

**Vantaan kaupunki
Kirjaamo
Sivistysvirasto
Asematie 7, 01300 Vantaa**

 Käyntiosoite:
Kielotie 13, Tikkurila
Puhelin: 09 8392 2184
Faksi: 09 8392 4163

Hakemuksen liitteet voi lähettää sähköpostilla osoitteeseen:

kirjaamo@vantaa.fi

 Lisäksi edellytetään valmiin tutkielman toimittamista sähköisessä muodossa osoitteeseen: **kirjaamo@vantaa.fi**

KUVAUSLUPA

Opiskelijat Karoliina sekä Riikka dokumentoivat opinnäytetyönsä toteutusta - Muumi-tilaa muun muassa valokuvaamalla toimintaa. Valokuvia käytetään opinnäytetyössä, joka päättyy:

- Vantaan kaupungille
- Laurea-ammattikorkeakoululle
- Rautpihan avoimelle päiväkodille.

Lisäksi valokuvat luovutetaan Rautpihan avoimen päiväkodin käyttöön. Kuvat eivät päädy julkiseen levitykseen.

Annan luvan kuvata lastani sekä itseäni Muumi-tilassa/ Muumi-tilaan kytkeytyvässä toiminnassa (nimi alle).

Liite 4 Tove Jansson-esitys

Tove Janssonin syntymästä tulee vuonna 2014 kuluneeksi sata vuotta.

Tove Jansson (1914-2001) teki mittavan uran taidemaalarina, kuvittajana, poliittisten pilapiirrosten tekijänä kirjailijana sekä muumihahmojen ja -kertomusten luoja.

Tove Janssonin sota-aikana luomat Muumit edustavat kokonaista elämänfilosofiaa. Ne ovat tuttuja lapsille ja aikuisille eri puolilla maailmaa.

Nykyään Muumit tunnetaan parhaiten 1980- ja 90-luvulla Japanissa tuotetuista animaatioelokuvista, mutta myös Jansson itse alkoi tuoda hahmoja eloon kirjankansien välistä jo kauan aiemmin.

MUUMI TILA

Maanantai 10.3

Opiskelijat Karoliina ja Riikka sekä halukkaat vanhemmat pystyttävät aistien-tilaan Muumilaakson maailmaa. Rekvisiittaa otetaan vastaan.

Tiistai 11.3

Opiskelijat Karoliina ja Riikka lukevat muumisatuja pitkin päivää kello 10 alkaen.

Torstai 13.3

Muumiliikuntaa ja musisointia koko perheelle liikuntasalissa kello 14-15.30 ohjaajina opiskelijat Karoliina ja Riikka.

Torstai 20.3

Muumimamman lettukestit noin kello 11 alkaen.

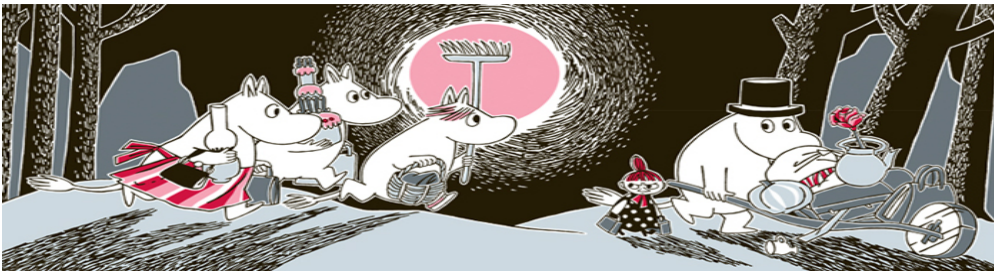
Torstai 27.3

Yhteinen muumitaidetuokio kello 10.30 alkaen

Perjantai 28.3

Muumitilan toiminta päättyy ja tilan purkua aloitellaan kello 9 aikaan.

Innostunein terveisin opiskelijat **Karoliina** ja **Riikka**